

Masteruppsats i offentlig förvaltning HT15

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Mikael Johansson

Handledare: Iwona Sobis

Examinator: Björn Rombach

Kommunens aktiva skolsituation

– en flerfallsstudie av kommunens del i brister hos den egna
gymnasieskolan

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Syfte och forskningsfrågor	3
1.3 Fortsatt disposition	4
1.4 SI:s verksamhet	4
1.4.1 Den första av SI:s två tillsynsformer: Regelbunden tillsyn	4
1.4.2 Den andra av SI:s två tillsynsformer: Kvalitetsgranskning	5
1.4.3 Vad tillsyn leder till	5
1.5 Studiens val av tillsyn.....	5
2. Tidigare forskning.....	6
2.1 Kommunen som part i utbildningspolitiken	6
2.2 Skolans organiserings inverkan på lärares offentliga tjänstemannaskap	7
2.3 Fokus på brister och sökandet efter svar inom kommunen – en forskningslucka	7
3. Teoretisk referensram	7
3.1 New Public Management	7
3.2 Kvalitets- och resultatmätandets problematiska programteori	9
3.3 Betydelse av NPM och KRM:s problematiska programteori	10
4. Metodbehandling	10
4.1 Studiens design.....	10
4.2 Presentation av tillämpade data	11
4.3 Urval.....	11
4.4 En plan för analys av data	12
4.4.1 Steg 1. Identifiering av potentiella förklaringsfaktorer.....	12
4.4.2 Steg 2. Presentation av brister	13
4.4.3 Steg 3. Sökande efter mönster mellan brister och potentiella förklaringsfaktorer	13
4.5 Validitet och reliabilitet.....	13
5 Resultatredovisning	14
5.1 Identifiering av potentiella förklaringsfaktorer till brister	14
5.1.1 Prioritering av resurser genom konkurrens mellan olika ändamål	14
5.1.2 Företagisering med det inre effektivitetsargumentet som ledstjärna	15
5.1.3 Decentraliseringsargument i form av demokratiargument.....	16
5.1.4 Konkurrens mellan lärare och övriga yrken inom primärkommunal sektor	17
5.1.5 Konkurrens mellan utbildningsvägar.....	19
5.1.6 Företagisering av gymnasieskolor och konkurrens mellan gymnasieskolor	20
5.2 Presentation av brister	21
5.2.1 Jämförelse av förelägganden inom a) bedömning och betygssättning.....	22
5.2.2 Jämförelse av förelägganden inom b) grundläggande värden och inflytande	22
5.2.3 Jämförelse av förelägganden inom c) omfattning, innehåll och resursfördelning	23
5.2.4 Jämförelse av förelägganden inom d) pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen	23
5.2.5 Jämförelse av förelägganden inom e) särskilt stöd	25
5.2.6 Jämförelse av förelägganden inom f) trygghet och studiero	28

5.2.7 Jämförelse av förelägganden inom g) undervisning och lärande	30
5.3 Sökande efter mönster mellan brister och potentiella förklaringsfaktorer	31
5.3.1 Att jämföra Programtyper	32
5.3.2 Att jämföra Kostnad per elev	33
5.3.3 Att jämföra Politisk majoritet	33
5.3.4 Att jämföra Lärarlön	33
5.3.5 Att jämföra Gymnasier	33
5.3.6 En avslutad jämförelseguide	33
5.3.7 Jämförelse av värden inom b) grundläggande värden och inflytande	34
5.3.8 Jämförelse av värden inom c) omfattning, innehåll och resursfördelning	34
5.3.9 Jämförelse av värden inom d) pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen	34
5.3.10 Jämförelse av värden inom e) särskilt stöd	35
5.3.11 Jämförelse av värden inom f) trygghet och studiero	37
5.3.12 Jämförelse av värden inom g) undervisning och lärande	38
6. Diskussion och slutsatser	39
6.1 Tillbakakomst till studiens utgångspunkt	39
6.2 Identifierade potentiella förklaringsfaktorer - svar på den första forskningsfrågan	40
6.3 Förståelse utifrån NPM för potentiella förklaringsfaktorers mest framträdande element	41
6.4 Förståelse utifrån NPM för konkurrensens uttryck	42
6.5 Brister och likheter vid värden på potentiella förklaringsfaktorer – svar på den andra och den tredje forskningsfrågan	43
6.6 Fortsatt diskussion om NPM-elementet intern kontroll	44
6.7 Generell förståelse för studiens resultat utifrån KRM:s problematiska programteori	45
6.7.1 Förståelse för systematisering och jämförelse av förelägganden utifrån KRM:s problematiska programteori	45
6.8 Förståelse för potentiellt bortfall av upptäckta brister utifrån NPM och KRM:s problematiska programteori	46
6.9 Att bidra till att fylla en forskningslucka	47
6.9.1 Närmare inblick i gemensamma brister vid samma eller liknande politiska majoritet	48
6.10 Slutsatser och studiens bidrag	50
6.11 Förslag till vidare forskning	51
7 Referenslista	52
Bilaga 1. Urvalsprocess	58
Bilaga 2. Tabellsammanställning av förelägganden inom de sju bedömningsområdena	61
Bilaga 3. Värden på de potentiella förklaringsfaktorerna i respektive kommun	65
Bilaga 4. Jämförelseredogörelse för värden på potentiella förklaringsfaktorer	67
Bilaga 5. Gymnasieprogram och motsvarande programtyper	70
Bilaga 6. Månadslöner	71

1. Introduktion

På uppdrag av regeringen 2007 att föreslå en ny statlig struktur för skolområdets myndigheter föreslog Skolmyndighetsutredningen att en ny egen myndighet för nationell inspektion, Skolinspektionen (SI) skulle inrättas (SOU 2007:79). SI skulle ges utbildningsinspektion och övrig tillsynsverksamhet från Skolverket (SV) och bedömdes vid start rymma 220 anställda som förväntades hastigt och kraftigt öka (SOU 2007:79:14). Sent 2008 bildades SI och sent 2009 fanns 350 anställda, då mer än SV, vilket kan ses som en klar trend med mer resurser på granskning i styrningen av skolan. SI skulle vara en distinkt myndighet för granskning för att öka granskningsoberoendet. Granskning kan ses som en aktivitet som systematiskt ska beskriva och värdera en verksamhet för olika syften och i tillsyn, en granskande styrmetod, granskas och bedöms granskningsobjekt av tillsynsmyndigheter, inspektörer, efter lagars, förordningars och föreskrifters krav och mål (Ek 2012:67;15). SI:s tillsynsansvar gäller förskolan, vuxenutbildningen, fritidshemmet samt grund- och gymnasieskolan (SI 2013a:9). Statlig skolinspektion har varierat i skepnad och styrka sedan 1861 (SOU 2007:101:23;101). Stark granskningsbetonings början kan härledas till sent 1980-tal. Propositionen *Skolans utveckling och styrning* (prop. 1988/89:84) lade grunden till ökat kommunalt ansvar för skolan och en avreglering i det nationella regelverket över skolans organisation och statsbidrag. Vikten av tillsyn betonades. Riksdagens beslut enligt propositionen stärkte dåtida länskolnämndernas tillsynsansvar med verksamhetskontroll efter fastställda mål, riktlinjer och regler, regelavvikelsepåpekning och sanktionsgenomförande (SOU 2007:101:28). Skolor granskas även internt, enligt 6 kap. 7 § andra stycket kommunallagen (SFS 1991:900) ska nämnderna inom sitt område se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

SI fattade 2013 i sin regelbundna tillsyn 1032 grundskolebeslut (inkl. grundsärskolor och grundskolor med fritidshem) och 229 gymnasieskolebeslut (inkl. gymnasiesärskolor). 195 grundskolor och 26 gymnasier undslapp kritik. Båda skolformernas vanligaste kritik rör brister i bedömningsområdet särskilt stöd. Som tidigare år rör vanlig kritik brister i trygghet och studiero, pedagogiskt ledarskap, bedömning och betygsättning samt elevinflytande (SI 2014a:2ff). Tillsyn kan ses som en efterhandslösning på problem orsakade av handlingsfrihet och verkar och orsakar skador fram tills de åtgärdas efter att ha uppmärksamrats av tillsyn.

Ansaret för skolan i Sverige delas av riksdag, regering, kommun, skolområdets myndigheter samt enskild skola. Kommunen har stor frihet att avgöra hur skolan ska organiseras för att nå nationella mål och ansvarar för att skolorna får resurser och förutsättningar för likvärdig skola (Regeringen 2013a). Som huvudman ansvarar kommunen för att verksamhetsbestämmelser

följs och att förskolelärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna förstår dessa tillräckligt (SV 2013a). Enligt 2 kap. 2 § skollagen (SFS 2010:800) är kommuner huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, utbildning i svenska för invandrare och fritidshem om inte annat följer av 4 § (SFS 2010:800). Friheten i att organisera skolan är tydlig på gymnasienivån, beakta det skiftande utbudet av gymnasieprogram runt om i landet.

Treårig gymnasieskola för ungdomar med avslutad grundskola består av olika programtyper. 18 nationella program indelas i gymnasiegemensamma ämnen, programgemensamma ämnen, inriktningar, programfördjupningar och examensarbete där tolv är yrkesprogram och sex är högskoleförberedande. Fem introduktionsprogram finns för elever obehöriga till nationella program. Utbildningar avvikande från den nationella programstrukturen indelas i *särskilda varianter*, speciellt utformade program, *idrottsutbildningar*, utpräglad idrottskaraktär, *spetsutbildningar*, tydligare formade och koncentrerade mot särskilda specialområden än andra program, *yrkesdansarutbildningen*, en yrkesutbildning i klassisk balett och modern nutida dans och *rh-anpassad utbildning*, avsedd för svårt rörelsehindrade ungdomar (SV 2013b; 2013c). Gymnasieskolan är en nyanserad skola med möjlighet för lokal anpassning.

1.1 Problemformulering

Vilken roll kommuner väljer att anta som part i utbildningspolitiken och värdefrågors plats i lokal utbildningspolicy påverkar organiseringen av skolan vilket gör att olika kommuners skolor organiseras mycket olika när det gäller utbildningsform (Quennerstedt 2006).

Organiseringen av gymnasieskolan varierar stort mellan kommuner, och hur gymnasieskolan organiseras påverkar även gymnasielärares myndighetsutövning, vilken även påverkas av vilken nivå av marknadsorientering som råder i kommunen (Fredriksson 2010). Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska skolväsendets utbildning vara likvärdig i varje skolform oavsett var i landet den anordnas (SFS 2010:800), dock har kommunaliseringen av skolan påverkat likvärdigheten negativt. (Kornhall 2013).

Organiseringen av skolan i en kommun påverkas av faktorer som den kommunen har kontroll över. Organiseringen av gymnasieskolan varierar stort mellan kommuner, samtidigt som kommunaliseringen har påverkat likvärdigheten negativt. Sammantaget ger detta skäl till att inom kommuner undersöka möjliga faktorer till brister hos skolan, faktorer som kommunen har kontroll över. Brister hos skolor har kanske då koppling till faktorer som bildar det jag

kallar *kommunens aktiva skolsituation*, bestående av faktorer som anses påverka eller skulle kunna påverka skolan. Faktorerna ska finnas i kommunen och den ska ha kontroll över dessa, t.ex. politisk majoritet.

Om man skulle ta och undersöka slumpvist utvalda skolor och kommuner, och då hitta mönster mellan en specifik faktor tillhörande kommunens aktiva skolsituation och en brist (dvs. att flera skolor har samma specifika brist samtidigt som värdet på en specifik faktor är samma eller liknande för de inblandade) så skulle detta peka på att faktorn faktiskt kan ha en inverkan i verkligheten. Lägg märke till att mönstret inte behöver gälla inom kommunerna, exempelvis så lider inte alla skolor i Stockholm av samma brister. Varför är då min studie till nytta? Utanför kommunens aktiva skolsituation kan det finnas faktorer som också inverkar. Genom att uppmärksamma skolor och kommuner på att ett visst värde på en faktor tillhörande kommunens aktiva skolsituation kan ha en koppling till en viss brist, så kan skolor som utsätts för det faktorvärdet och som samtidigt har den tillhörande bristen söka efter och ta kontakt med varandra, och övriga, för att se vad som skiljer skolorna i mönstret från de skolor som inte lider av bristen men som samtidigt utsätts för det specifika faktorvärdet. Om man först inleder statistiskt, och då hittar mönster, kan man sedan angripa dessa mönster närmare för ta reda på deras hållbarhet i verkligheten. Har man identifierat en av kommunen kontrollerbar faktor som skulle kunna ha en negativ inverkan på skolan, även om faktorn bara är en del av inverkan, så vore det inte bara ologiskt utan även utvecklingshämmande att strunta i den.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Studien syftar till att:

- I kommunens aktiva skolsituation identifiera potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige.
- Ta reda på vilka brister som finns hos kommunala gymnasieskolor i Sverige.
- Ta reda på vilka brister som är gemensamma för flera gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn inringar brister då den enligt bl.a. skollagen visar vad som inte uppfylls.

Följande forskningsfrågor ställs:

- *Vilka potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige kan identifieras?*
- *Vilka brister finns hos kommunala gymnasieskolor i Sverige?*
- *Vilka brister är gemensamma för flera kommunala gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra?*

1.3 Fortsatt disposition

I resten av kapitlet beskrivs SI:s verksamhet och studiens val av tillsynsform motiveras. I kapitel två presenteras och kommenteras studier rörande kommuners effekt på gymnasieskolan. I kapitel tre presenteras och motiveras teoretisk referensram. I kapitel fyra visas hur studien utförs. Resultatredovisning sker i kapitel fem. I det sista kapitlet besvaras forskningsfrågor, resultat diskuteras, slutsatser dras och vidare forskning föreslås.

1.4 SI:s verksamhet

Enligt *Förordning med instruktion med Statens skolinspektion* (SFS 2011:556) beslutar regeringen om SI:s instruktion och SI ska genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn, elever och vuxenstuderande får tillgång till likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i trygg miljö. Regeringen utfärdar även regleringsbrevet som styr SI:s verksamhet (Regeringen 2013b). Utöver tillsyn arbetar SI med anmälningssärenden och tillståndsprövning (SI 2013a:5).

1.4.1 Den första av SI:s två tillsynsformer: Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn är en periodisk granskning av skolenheter för att se om de följer lagar och regler för verksamheten och baseras på skollagen, förordningar, läroplaner, kursplaner och andra bestämmelser som ska följas (SI 2013a:9). Den regelbundna tillsynen kan ses som SI:s traditionella tillsyn. Arbetssättet har pågått sedan 2003 och tillsynen har ordnats i inspektionsomgångar, den första avslutades 2009 (Ek 2012:68). Nu besöks alla skolenheter under en femårsperiod. Tillsynsansvaret gäller förskola, vuxenutbildning, fritidshem samt grund- och gymnasieskola. Tillsynen utgår från en risk- och väsentlighetsanalys där val av besöksomfattning görs efter skolenheternas och verksamheternas behov. När en skolenhet, verksamhet eller huvudman fått kritik följer SI upp vidtagna åtgärder och påbörjade

utbildningsinsatser (SI 2013a:9f). Vanlig kritik gäller som sagt särskilt stöd, trygghet och studiero, pedagogiskt ledarskap, bedömning och betygssättning samt elevinflytande.

1.4.2 Den andra av SI:s två tillsynsformer: Kvalitetsgranskning

I kvalitetsgranskningar bedöms verksamheten på slumpvis utvalda skolor och visar på styrkor och svagheter. Metoderna anpassas efter granskningen (SI 2013b). Syftet är att granska skolväsendets kvalitet inom avgränsade områden, påvisa särskilda utvecklingsområden samt förmedla erfarenheter för att medverka till skolväsendets utveckling. Områden med störst risk att barnets och elevens bästa förbises granskas (SI 2013a:25). Kvalitetsgranskning indelas i två huvudtyper: a) ämnesgranskningar som riktas mot grund- och gymnasieskolan och rör främst ämnesundervisningskvaliteten inom ett eller flera skolämnen, och b) temagranskningar som behandlar alla skolformer och rör ett speciellt undervisningstema som är fränkopplat ett specifikt ämne eller behandlar ej undervisningsrelaterade verksamhetsaspekter (SI 2013a:25).

1.4.3 Vad tillsyn leder till

När SI tillsynar en skola bedöms om verksamheten når författningskrav. Upptäckta brister ska åtgärdas av huvudmannen och SI ska bestämma vilket verktyg eller sanktion enligt skollagen som ska tillämpas. Vissa beslut kan överklagas hos förvaltningsdomstol, vitesföreläggande är ett (SI 2013a:28). Upptäcks en brist på en skola ges nästan alltid ett föreläggande. Är den mindre allvarlig kan en anmärkning ges. Är den liten, om den redan ordnats eller snabbt kan ordnas kan ingripande avstås från (SI 2014a:7). Beslutsfattande, rapportutformning och förmedling av dessa till berörda skolor och huvudmän är SI:s viktigaste kommunikering. Varje granskad skola får efter tillsynsbesöket ett skriftligt beslut, tillsynsrapporter, och muntlig återkoppling, seminarium. SI:s webbplats är en viktig informationskälla gällande SI:s uppdrag och arbete samt resultaten (SI 2013a:39f).

1.5 Studiens val av tillsyn

SI:s regelbundna tillsyn behandlas för den är en upprepad granskning av alla skolenheter för att se om de följer bl.a. lagar och kan ses som traditionell. Regelbundenheten underlättar urval av tillsynsrapporter och basering på bl.a. skollagen underlättar rapportjämförelse.

Förelägganden behandlas då de rör allvarliga brister, för att visa uppbyggnad och innebörd används ett utdrag om särskilt stöd, det den vanligaste kritiken rör.

Varje föreläggande innehåller rubrikerna område, bedömning, motivering och författning. Det står i bedömningen att kommunen måste vidta två åtgärder: (1) Den som märker att en elev inte kommer att nå de lägsta kunskapskraven eller har andra skolsvårigheter ska anmäla detta

till rektorn samt att (2) åtgärdsprogrammen ska ange behoven, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Motiveringen säger att rektorns redogörelse för verksamheten visar rutiner för uppmärksammande av elever i behov av särskilt stöd och utredningsform men att intervjuer visar att det inte alltid anmäls när elever är i riskzonen. Istället sker undervisningsanpassningar och stöd tillgängligt för alla elever, då utreds inte behov och inget åtgärdsprogram utarbetas. Därtill är åtgärdsprogrammen inkonsekventa och åtgärderna är ofta otydliga. Motiveringen vilar på 3 kap. 8-9 § skollagen (SI 2014b:6ff).

2. Tidigare forskning

2.1 Kommunen som part i utbildningspolitiken

Quennerstedt (2006:19f) har i avhandlingen *Kommunen – en part i utbildningspolitiken?* identifierat tre diskurser, om kommunen som part i utbildningspolitik, med tydliga effekter på skolutbildningsform. Främst åsyftas grundskolan men empiriska data gäller alla skolformer. Hur inflytelserika diskurserna *Kommunen som resultatansvarig* och *Kommunen som politisk-ideologiskt handlande* är för kommunen avgör helt de handlingar den anser sig berättigad till. Definierar den sig som resultatansvarig kommer alla beslut relatera till måluppfyllelse och bra resultat. Anser den sig kunna handla politiskt-ideologiskt kommer skolors organisering och finansiering användas till en specifik utbildningspolicytyps förverkligande. Som politisk-ideologisk aktör kan ett värdebaserat inflytande utövas men som resultatansvarig är det värdeneutralt med mål- och resultatfokus. Diskursen *Kommunen som icke-part* finns främst när kommunen sätter policies förespråkade av M och FP främst. Självkonstruktionen och värdefrågors plats i lokal utbildningspolicy gör att olika kommuners skolor organiseras mycket olika. Några bygger på hög måluppfyllelse, någras organisation och finansiering baseras på en S-tradition med gemensamt skolgångssystem och gemensamma referensramar och andra formas av en konservativ och liberal utbildningspolicy som betonar individers rätt att utveckla sin särart och göra utbildningsval. Frågan om det har betydelse att utbildning i kommuner baseras på olika diskurser och värden väcks (Quennerstedt 2006:223f).

Kornhall (2013) analyserar i boken *Barnexperimentet. Svensk skola i fritt fall* förändringar, t.ex. sämre likvärdighet, i svensk grund- och gymnasieskola och utbildningspolitik under senaste två decennier med bl.a. kommunaliseringen av skolan. Statens styrning fungerar inte, nästa nivå gör inte vad staten vill och det är ett inbyggt problem i styrningssystemet (Kornhall 2013:56ff). Staten föreslås ansvara för likvärdighet, lärarnas löner, ett tydligt regelsystem och en socioekonomisk resursfördelning med öronmärkning (Kornhall 2013:213).

2.2 Skolans organiserings inverkan på lärares offentliga tjänstemannaskap

Fredriksson (2010:15f) syftar i avhandlingen *Marknaden och lärarna. Hur organiseringen av skolan påverkar lärares offentliga tjänstemannaskap* till att undersöka om och då hur rådande organisering av gymnasieskolan påverkar gymnasielärares myndighetsutövning, mot bakgrund av att marknadsmodellens och brukarmodellens införande gör att lärare möter delvis nya förväntningar i sin offentliga tjänstemannaroll och att det samtidigt mellan kommuner och mellan skolor är stora skillnader vid organisering. Studien visar att den generella organiseringen ger fyra lärarattityder: byråkratisk, professionell, marknadsorienterad och brukarorienterad. Lärare förhåller sig synnerligen till skolans organisering, de både anpassar sig till och motsätter sig organiserings förväntningar, marknadsorganiseringens nivå i kommun och skola inverkar även på den grad attityderna antas (Fredriksson:180f).

2.3 Fokus på brister och sökandet efter svar inom kommunen – en forskningslucka

Den tidigare forskningen inriktar sig i låg grad på brister hos kommunala gymnasieskolor medan min studie behandlar dessa i hög grad. Jag söker dessutom svar inom kommunen, vilket Kornvall, som är den som tagit upp brister, inte gör.

3. Teoretisk referensram

3.1 New Public Management

NPM-rörelsen får ofta skildra 1980- och 1990-talets förändringar i offentlig sektor och består av en anhopning av idéer från näringslivet och privata företags styrsätt. Decentralisering, målstyrning, konkurrens och intern kontroll är centrala element. Det förstnämnda som organisationsprincip stod i centrum på 1980-talet. 1970-talets demokratiargument kvarstod, att avstånd mellan organisation, politiker och medborgare ska minskas genom decentralisering, men idéer om bl.a. målstyrning och företagisering steg fram. Under 1990-talet slog målstyrning igenom, nya organisations- och styrmodeller prövades i statliga myndigheter, kommuner och landsting (Almqvist 2006:10ff). NPM som teoretisk rörelse är vitalt att komma ihåg, i min studie åsyftar NPM perspektiven i denna teoretiska referensram.

Enligt Almqvist (2006:89) klassificeras argument för decentralisering generellt så här:

- Ett inre effektivitetsargument, resursutnyttjande i organisationen kan bli effektivare.
- Ett yttre effektivitetsargument om organisationens förmåga att anpassa sig mot yttre domäner och förmågan att tidigt kunna reagera på förändrade lokala preferenser.

- Ett motivationsargument, organisationens motivation kan öka.
- Ett kompetensargument, möjligheter till utveckling och tillvaratagande av kompetensen bland medarbetare på alla nivåer.

I offentlig sektor har tyngd även lagts på demokratiaspekten (Almqvist 2006:89ff).

Målstyrning lyfts ofta fram som lämpligt styrmedel vid företagisering. Företagiseringsexempel är att många offentliga organisationer väljer att se omgivningen som kunder eller när en offentlig organisation önskas ökad autonomi. I målstyrning ska politikerna sätta målen och förvaltningen ska vara handlingsinriktad och försöka uppnå dessa (Almqvist 2006:11). Målen ska kunna brytas ner hierarkiskt och anpassas till olika organisationsnivåer och kunna uppföljas. Målstyrning kräver tydlighet, mätbarhet och uppföljningsbarhet (Almqvist 2006:92). Målstyrning lyfter fram granskningsaspekten. NPM och granskning samspelar, decentralisering av ansvar och styrning efter mål kräver reaktiv styrning istället för proaktiv.

Södergren (1992:59f) har utformat en empiriskt grundad modell för decentralisering som åskådliggör en standardiserad beskrivning av långtgående decentralisering, att decentralisera är att röra sig mot detta tillstånd. Decentraliseringsprocessen medför prioritering av resurs- och kunskapsuppbyggnad på operativ verksamhetsnivå, ofta med liknande minskningar på hierarkiska nivåer högre upp och även på specialistnivåer. Modellen föreslår nio element för en samlad decentraliseringsdefinition: (1) uppdelning i (2) mindre organisatoriska helheter, (3) utifrån en marknad, med (4) resultatansvar, och (5) tvärfunktionellt verksamhetsansvar. (6) En betydande delegering medföljer, som (7) villkoras mot uppfyllandet av överenskomna mål (målstyrning). (8) Hierarkiska nivåer blir färre och (9) intern avreglering sker.

Walsh (1995 refererad i Almqvist 2006:40f) har delat in argument för konkurrensutsättning:

- Marknadslösningar ger valfrihet som möjliggör förbättring av fördelningsmässig effektivitet, fördelning av offentlig service "... med god precision." (Walsh 1995 refererad i Almqvist 2006:40).
- Konkurrensutsättning genom upphandling i konkurrens minskar producenternas makt till fördel för efterfrågesidan vilket ökar marknadseffektiviteten eftersom en effektiv marknad enligt teorin är en situation där utbud och efterfrågan är ungefär lika.
- Vid konkurrens ses arbetsmetoder över vilket kan öka produktionsteknisk effektivitet.
- Politikernas roll att formulera klara och uppföljningsbara verksamhetsmål förhindrar att tjänstemännen får för stor makt vilket ger måleffektivitet.

3.2 Kvalitets- och resultatmätandets problematiska programteori

I Sverige beskrivs uppföljning som en löpande aktivitet enligt fasta rutiner för att granska en verksamhets utveckling (Lindgren 2008:9f). Lindgren (2008:10) bemöter kvalitets- och resultatmätning (KRM) i offentlig sektor, som rutinmässigt och fortlöpande ska insamla information, mest kvantitativ, om bestämda verksamhetsaspekter. Först formuleras/tolkas verksamhetsmål och därifrån bestäms målområden som ska mätas. Mått konstrueras och verksamheten mäts på avsett vis. Resultatet ställs mot någon verksamhetsform och används som underlag för kontroll och/eller beslut om förbättringsåtgärder. Verksamhetens kvalitet, effektivitet och produktivitet ökar och insyn, jämförelse och ansvarsutkrävande förenklas (Lindgren 2008:54). Lindgren (2008) har av en litteraturoversikt utformat en teori om KRM:s perversa bieffekter, via programteorimetoden som bygger på tanken att alla verksamheter har en särskild logik. Teorin är applicerbar i min studie då tillsyn är en form av granskning.

KRM har problematiska förutsättningar. Offentlig sektor producerar främst tjänster vilka är svårämätta, svårvärderade, generellt sätt immateriella, hopsatta av olika komponenter där process och prestation smälter samman och påverkan kan ske länge och leverans påverkar kvalitet (Lindgren 2008:79). Mål är många, ospecifika och orealistiska. (Lindgren 2008:82f).

Det föreligger genomförande- och användningsproblem gällande KRM. Bara det mätbara mäts, målformuleringsproblemet försvårar definiering av mål så de kan mätas i siffror och ofta mäts bara kvantifierbara aspekter (Lindgren 2008:87). Effektmått är mycket osäkra, ofta är orsakssamband lösa och att tillskriva en särskild verksamhet uppmätta effekter försvåras av att en verksamhets effekter påverkas av flera oberoende omvärldsfaktorer (Lindgren 2008:90). Offentliga verksamheters mål bestäms demokratiskt och ofta genom politiska kompromisser och för att göras mätbara görs en oneutral avgränsning av målen (Lindgren 2008:93). Hur väl måtten än beskrivs och förklaras finns alltid skiftande tolkningar, medvetna och omedvetna, kreativ bokföring uppstår även (Lindgren 2008:96). Oklar användning och icke-användning råder, KRM ska främst ge kontroll och underlag till verksamhetsutveckling men symboliskt mätande verkar vara vanligast, eventuellt p.g.a. brist på incitament (Lindgren 2008:99).

Problematiska förutsättningar och genomförande- och användningsproblem ger perversa bieffekter. Vet man vad som mäts, och inte, kan verksamheten manipuleras genom att man inriktar sig på det som lönar sig, eller det man tror, mått blir alltså mål (Lindgren 2008:104). Innovation hindras och verksamheter lamslås, mediokra organisationer med enbart måttfokus

belönas där innovation och risktagande straffas (Lindgren 2008:107). När professionella får verksamheten bedömd utifrån externt beslutade mått sker avprofessionalisering, självtvivel eller misstänksamhet följer (Lindgren 2008:108f). Ett slags panoptikon uppstår när en organisation ständigt granskas och kontrolleras (Lindgren 2008:111f).

3.3 Betydelse av NPM och KRM:s problematiska programteori

1980- och 1990-talets förändringar i offentlig sektor får ofta skildras av NPM. Då lade prop. 1988/89:84 grunden till ökat kommunalt ansvar för skolan och en avreglering i det nationella regelverket över dess organisation och statsbidrag. Kommunens frihet i att organisera skolan för att nå nationella mål är stor. Decentralisering och målstyrning är mest tydligt. Konkurrens är tydlig genom marknadsmodellens och brukarmodellens införande inom skolan. Nämnder ansvarar för intern kontroll. De centrala NPM-elementen kan beskriva gymnasieskolans kontext och NPM kan därför används till att välja ut data som jag med hjälp av NPM kan identifiera potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor utifrån. Almqvist beskriver NPM:s delar och framväxt vilket bidrar med tidperiodsavgränsning och förståelse av textinnehåll. Vid förståelse hålls decentralisering, målstyrning, konkurrens och intern kontroll som centrala element och tar upp decentraliseringsargument, företagisering och målstyrning med en granskningsaspekt. Gällande förståelse kompletteras argumenten av Södergrens decentraliseringsmodell. Walsh ger genom konkurrensargument en djupare förståelse för konkurrens. Granskningsaspekten leder till Lindgrens kritiska syn på granskning, viktig för ytterligare förståelse för min granskningsbaserade studies resultat.

4. Metodbehandling

4.1 Studiens design

Studien är en kvalitativ flerfallsstudie av tio kommunala gymnasieskolor som fått förelägganden från SI för att studera om och i så fall vilka mönster det finns mellan potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor och brister. Frågan *Vilka potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige kan identifieras* besvaras via dokumentstudie av en SOU (2014:5), en myndighetsrapport skriven av Hellsten och Prieto (1998) och en vetenskaplig studie skriven av Olsson och Svensson (2006), kopplade till kommuners organisering av gymnasieskolan och effekter av den. Frågorna *Vilka brister finns hos kommunala gymnasieskolor i Sverige* och *Vilka brister är gemensamma för flera kommunala gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra* besvaras via dokumentstudie av regelbunden tillsyns- rapporter från SI (2013).

4.2 Presentation av tillämpade data

Identifiering av potentiella förklaringsfaktorer görs utifrån myndighetsrapporter och dagens forskning om kommuners organisering av gymnasieskolan och effekter av den. Via inläsning av sådana myndighetsrapporter och vetenskapliga studier har jag valt ut tre källor. *Staten får inte abdikera – om kommunaliseringen av den svenska skolan* utreder effekter kommunaliseringen 1991 (SOU 2014:5). Syftet var att öka effektivitet och kvalitet genom att lösa problem som den hårt centralstyrda skolan inte lyckats med, den decentraliserade styrmodellen gav kommuner större ansvar för skolan (SOU 2014:5:16f). Hellsten och Prieto (1998:3ff) redovisar i SV:s rapport *Gymnasieskola för alla... andra – En studie om marginalisering och utslagning i gymnasieskolan* en kunskapsöversikt om ungdomars ofullständiga gymnasieutbildning, ofta benämnd marginalisering eller utslagning. Studien belyser frågor om vilka elever som riskerar att bli utslagna och hur skolan bidrar. Olsson och Svensson (2006) har i studien *Konkurrensen mellan skolor sett ur ett studie- och yrkesvägledarperspektiv* undersökt hur studie- och yrkesvägledare på kommunala och fristående gymnasieskolor i Skåne upplever konkurrensen mellan skolor och hur den eventuellt påverkar deras arbete. Tillsynsrapporterna från SI innehåller data om vad varje skola/skolenhet brister i med i sin verksamhet.

4.3 Urval

Undersökningsenheter representativa för populationen kräver sannolikhetsurval, de ska ha en känd sannolikhet att ingå i urvalet. Hur lik urvalsramen är populationen är även viktigt men svårt. I det bästa sannolikhetsurvalet, obundet slumpmässigt urval (OSU) har alla enheter lika stor sannolikhet att oberoende av varandra ingå i urvalet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2010:103;112). SI har statistik på regelbunden tillsyn av gymnasieskolor 2013 redovisat per kommun, skola, huvudmannatyp, bedömningsområden samt bristantal. Urvalet görs på kommunala skolor tillsynade 2013 p.g.a. slutförd tillsyn och att den ständigt måste anpassas efter t.ex. lagändringar vilket försvårar jämförelser mellan olika år. Avgränsning sker till tio kommuner och en skola per kommun, kommuner väljs via OSU och inom varje väljs en skola via OSU. Se Bilaga 1. Rent OSU riskerar att flera skolor från en kommun väljs.

Granskade skolor 2013 är så pass många och lika rikets för att kunna påvisa generella mönster för samtliga skolor (SI 2014c). Jag väljer ett kvantitativt urval för att inte förvränga SI:s urval. Sannolikhetsurval ökar studiens pålitlighet vilket stärker motiveringen till vidare studier.

Flerstegsurvals främsta nackdel är att osäkerheten i skattningarna ökar med steg. Precisionen förbättras med fler undersökningsenheter i urvalet (Djurfeldt et al. 2010:128). OSU kan resultera i under- eller överrepresentation av vissa populationssegment (Albright, Winston & Zappe 2009:392). Att min urvalsram är så lik populationen är positivt för representativitet och flerstegsurvalets två steg gör att osäkerhet gällande dess steg blir lägst. Då skolor kan ha flera skolenheter sorterar jag dessa under skolor för att bättre representera skolor, icke-sortering gör även att chansen att en skola väljs blir beroende av hur många skolenheter den består av. Ur SI:s statistik framsorteras kommunala gymnasier, kommuner vars skola/skolor saknar brister bortsorteras, 10 kommuner och en skola från varje kommun väljs via OSU i Excel.

Excels RAND-funktion kan användas för OSU. En kolumn slumpmässiga nummer skapas intill undersökningsenheternas kolumn, den senare sorteras sedan efter numren. Är urvalet n enheter väljs de första n enheterna i den sorterade kolumnen (Albright et al. 2009:391f).

Tabell 1: Kommuner/skolor som ingår i studien

Kommun	Gymnasieskola och skolenheter
Stockholms kommun	ESS-gymnasiet (1, 2)
Jönköpings kommun	Bäckadalsgymnasiet (1, 3)
Laholms kommun	Ostbecksgymnasiet
Övertorneå kommun	Gränsälvgymnasiet Övertorneå
Hallstahammars kommun	Kantzowska gymnasiet
Sigtuna kommun	Arlandagymnasiet (1, 4)
Karlshamns kommun	Vägga gymnasieskola (1, 2, 3, 5)
Svedala kommun	Nils Fredriksson-utbildning
Ronneby kommun	Naturbruksgymnasiet i Blekinge
Lindesbergs kommun	Lindeskolan (1, 2, 3, 4)

Se Bilaga 1 för information om urvalsprocessen

4.4 En plan för analys av data

Dataanalys görs i tre steg, systematiserande kvalitativ textanalys med syfte att logiskt ordna textinnehåll (SKTLO) används vid varje steg.

SKTLO uppnås via textinnehållsformalisering i lättöverblickbara kategorier (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud 2012:211). Vid systematisering och jämförelse av förelägganden underlättas den genom deras grund i främst lag,

skollagen.

4.4.1 Steg 1. Identifiering av potentiella förklaringsfaktorer

Myndighetsrapporten av Hellsten och Prieto (1998), SOU 2014:5 och den vetenskapliga studien av Olsson och Svensson (2006) behandlas via följande fråga: *Vilken/vilka faktor/faktorer rörande kommuners aktiva skolsituation som nämns eller kan utläsas och förstås via NPM anses påverka eller skulle kunna påverka gymnasieskolan?* Textinnehåll formaliseras efter NPM-element från den teoretiska referensramen, då identifieras en eller flera faktorer. Varje faktor kan kategoriseras efter minst två element då kommunaliseringen av skolan kännetecknas av decentralisering och målstyrning så bör dessa alltid kunna utläsas i någon grad, därför betecknas istället kategorin/kategorierna efter mest framträdande element (högst två) för att uppnå lättöverblickbara kategorier i enighet med SKTLO.

4.4.2 Steg 2. Presentation av brister

Här behandlas tillsynsrapporter. Varje skolas rapport/rapporter (en rapport per granskad skolenhet) genomgås för sig. Följande fråga ställs: *Vilka förelägganden inom respektive bedömningsområde har respektive skola fått?* Förelägganden sammanställs i tabeller och kategoriseras efter bedömningsområde då de ska ställas mot varandra för att se vilka som är gemensamma för flera kommuner (olika områden rör olika ting). Följande fråga ställs: *Vilka förelägganden är gemensamma för fler än en skola?* Ett i taget genomgås förelägganden och ställs mot andra hos andra skolor (vid en skola med flera enheter ska skolans enheters förelägganden ställas mot varandra först). Förelägganden återges i ursprungsform (citat) för att underlätta jämförelse. Gemensamma förelägganden ska vara samma (exakt lika formuleringar, eller lika (samma innebörd trots olika formuleringar, ett föreläggandes motivering kan ge klarhet). De som även efter att ha ställts mot varandra bedöms som gemensamma sammanfattas i ett uttalande om vad de inblandade skolorna brister i.

4.4.3 Steg 3. Sökande efter mönster mellan brister och potentiella förklaringsfaktorer

Här eftersöks brister som är samma eller lika för flera skolor som tillhör olika kommuner där även en eller flera potentiella förklaringsfaktorerers värden är samma eller lika. Varje kommun med minst ett gemensamt föreläggande med en eller flera kommuner får först sin aktivas skolsituation värderad genom följande fråga: *Hur ser värdena på de potentiella förklaringsfaktorerna ut för respektive kommun?* Värden bör gälla 2013 (tillsynstid). Värdena sammanställs i en tabell. Följande fråga ställs: *Finns det likheter och i så fall vilka likheter finns det mellan kommuners respektive aktiva skolsituation, d.v.s. potentiella förklaringsfaktorer, gällande förelägganden som är samma eller lika mellan dessa kommuner?* För att en faktors värden ska kunna jämföras med varandra behövs en struktur, den beror på hur faktorn tar sig uttryck. Strukturer går därför igenom i ett senare studieskede.

4.5 Validitet och reliabilitet

God validitet innebär att mäta det man avser mäta, goda argument för gjorda val krävs. God reliabilitet betyder avsaknad av slumpfel, noggrannhet krävs (Ekengren & Hinnfors 2012:75f). Nedan förklarar jag studiens mest vitala delars förhållande till validitet och reliabilitet. Definitionerna *Potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige* och *brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige* är vitala för validitet. Förklaringsfaktorerna kan tänkas påverka eller anses påverka gymnasieskolan, de är därför *potentiella* och motiveras av identifiering i gymnasieskolans kontext. Faktorernas faktiska påverkan i praktiken är irrelevant för studien då den ska identifiera mönster och

endast djupare studier kan undersöka orsakssamband först efter att mönster påträffats. Brister definieras av SI:s förelägganden i deras regelbundna tillsyn av kommunala gymnasieskolor. Förelägganden visar brister hos skolor. Användningen av redan tillgänglig offentlig data stärker reliabiliteten, ingen väntan på enkätsvar eller intervjudatum frigör mer tid (utrymme för noggrannhet) för rent arbete. Argument och noggrannhet är ledstjärnor för att säkra validitet och reliabilitet i min studie.

5 Resultatredovisning

5.1 Identifiering av potentiella förklaringsfaktorer till brister

Här nedan identifierar jag potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige utifrån myndighetsrapporten av Hellsten och Prieto (1998), SOU 2014:5 och den vetenskapliga studien av Olsson och Svensson (2006)

Följande fråga leder analysen: *Vilken/vilka faktor/faktorer rörande kommuners aktiva skolsituation som nämns eller kan utläsas och förstås via NPM anses påverka eller skulle kunna påverka gymnasieskolan?* Textinnehåll som uppfyller frågan presenteras och förklaras därefter utifrån NPM i den teoretiska referensramen vilket leder till att en eller flera relevanta faktorer identifieras. Dessa presenteras och förklaras. Till faktorn eller faktorerna knyts den eller de mest framträdande kategorierna, NPM-element, som textinnehållet förstås genom. Kategorin eller kategorierna bildar även textinnehållets rubrik, i en mer ingående formulering. Då decentralisering och målstyrning bör finnas i någon grad hos alla faktorer kommer decentralisering respektive målstyrning endast få vara kategori om elementet *utgör* (ensam) det mest framträdande elementet.

5.1.1 Prioritering av resurser genom konkurrens mellan olika ändamål

Kommunaliseringen betydde att kommunerna gavs ett samlat verksamhetsansvar för skolan och därmed ett odelat arbetsgivaransvar för all personal. Kommunerna gavs även ansvaret att besluta om resursfördelningen mellan skolan och annan kommunal verksamhet genom en ytterligare förändringsinsats (SOU 2014:5:17).

Här går det att relatera till det argument för konkurrensutsättning som säger att marknadslösningar ger valfrihet som möjliggör förbättring av fördelningsmässig effektivitet. Rörelsen från en hårt centralstyrd skola till att ge kommuner ansvaret att besluta om resursfördelningen mellan skolan och annan kommunal verksamhet går att förklara med att den valfrihet kommunerna har p.g.a. kommunaliseringen av skolan gör att de med en bättre position än staten kan fördela resurserna gällande offentlig service eftersom kommunerna och

deras verksamheter logiskt sett har större kännedom om de lokala förhållandena. I den kommunala budgeten ska resurser fördelas över kommunens verksamheter på ett ändamålsenligt vis, resursprioriteringen sker därmed genom att olika ändamål med budgeten konkurrerar med varandra. Det är då relevant att fokusera på resurserna till skolan i varje kommun. Att jämföra kostnad per elev är att föredra framför kostnad för skola eftersom skolor varierar i elevstorlek mellan kommuner.

Identifierade potentiella förklaringsfaktorer:

- Kommunens totala kostnad (kr) per gymnasieelev 2013
- Kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013
- Kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013 som andel av kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013

Mest framträdande NPM-element:

- Konkurrens

Total kostnad per elev innefattar lokaler och inventarier, undervisning, skolmåltider, elevhälsa, läromedel, utrustning och skolbibliotek samt övriga kostnader (SIRIS 2013a). Utöver total kostnad görs ett djupdyk i denna som avgränsas till kostnaden för undervisning.

Kostnad för undervisning per elev innefattar skolans rektor och andra anställda med ledningsuppgifter, skolans undervisande personal, stödåtgärder till elever, arbetslivsorientering, kompetensutveckling av personalen och liknande kostnader (SIRIS 2013a). Avgränsningen motiveras med att undervisning är utmärkande för skolan och att undervisningskostnad även innefattar skolans rektor och andra anställda med ledning vilket visar hur skolan organiseras. Undervisningskostnad innefattar även stödåtgärder till elever, och eftersom brister gällande bedömningsområdet särskilt stöd är vanligast under 2013 är det intressant att undersöka en kostnad som innefattar särskilt stöd. SV:s internetbaserade resultat- och kvalitetsinformationssystem (SIRIS) tillhandahåller statistiken gällande de potentiella förklaringsfaktorer som identifierats. Jag beräknar den tredje faktorn.

5.1.2 Företagisering med det inre effektivitetsargumentet som ledstjärna

Kommunalisering och decentraliseringsreformer som kom att följa medförde att möjligheten att styra skolan för kommunerna och rektorerna ökade, vilket gjorde det enklare för kommunerna att genomföra väsentliga besparingar och strukturella åtgärder inom skolan. Lärartätheten blev mindre, främst på grund av att lärarorganisationen hölls tämligen intakt samtidigt som elevkullarna ökade betydligt under 1990-talet. Besparingar och

omstruktureringar gjordes också möjliga genom den genomförda avregleringen av nationella regler som styrde organisation, tjänstetillsättning och resursfördelning med mera. En skola kostade mindre per elev, men avsikten att kvaliteten skulle höjas av att underlätta för varje enskild elevs lärande och utveckling menar utredningen blev ouppfylld (SOU 2014:5:19).

Offentliga organisationer som börjar fungera mer som privata företag är ett exempel på företagisering. Privata företag har generellt målet att gå med vinst och med vinst kan man gå om man sänker produktionskostnaden per producerad enhet. För man över detta tänk på skolan ses eleven som enheten som produceras. Men kommunala skolor har inget vinstbehov, de finansieras av offentliga medel. Om resurser i princip är säkrade blir kvalitetsfrågan framträdande. Då kan man vända sig mot det inre effektivitetsargumentet vilket säger att decentralisering kan bidra till effektivare resursutnyttjande i organisationen, vilket kan förklara att besparingar genomfördes gällande skolan samtidigt som kvaliteten avsåg höjas. Därför är det relevant att fokusera på hur mycket resurser som läggs på de producerade enheterna, eleverna i gymnasieskolan i respektive kommun. Sådan fokusering har gjorts på föregående sida, men nu är det mest framträdande NPM-elementet istället företagisering.

5.1.3 Decentraliseringsargument i form av demokratiargument

Kommunaliseringen fick enligt utredningen även tydligt positiva effekter. Den ökade nämligen medborgar- och brukarinflytandet över skolan eftersom den tillät en större lokal variation genom att skolans organisation och undervisningens innehåll på ett enklare sätt kunde anpassas till lokala förhållanden. Medborgarinflytandet som praktiseras genom den lokala representativa demokratin blev genom detta även större. Föräldrars och elever fick även större möjlighet att påverka skolan genom kommunala tjänstemän och kontakt med rektorer och lärare. Kommunaliseringens välkomnande av variation och vida decentralisering av skolväsendet la grunden för de kommande valfrihetsreformerna (SOU 2014:5:19f).

Det ökade medborgar- och brukarinflytandet är ett tydligt exempel på det yttre effektivitetsargumentet i form av ett demokratiargument som säger att förmågan att tidigt kunna reagera på förändrade lokala preferenser förbättras betyder att avståndet mellan politiker och väljare har minskats, i detta fall till avståndet på kommunal nivå. Vid identifieringen av de två första potentiella förklaringsfaktorerna riktade jag blicken på utfallet av politik, nu kan jag rikta blicken mot själva politiken. När man talar om kommunernas stora frihet i att organisera skolan och att organiseringen skiljer sig mellan kommuner kan man därför rikta blicken mot själva politikerna i kommunen. Därmed är det relevant att undersöka

hur det politiska styret ser ut i kommunerna. Eftersom det kan förekomma lokala varianter i partipolitiken och partier som kan inordnas under samma sida på riksnivå behöver inte kunna inordnas likadant på lokal nivå gör det viktigt att kunna säga vilka som styr ihop i kommuner och inte anta att sättet partierna organiserar sig på riksdagsnivå även gäller i kommuner.

Identifierad potentiell förklaringsfaktor:

- Kommunens politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre, vänsterstyre eller blocköverskridande styre)

Mest framträdande NPM-element:

- Demokratiargument

SKL har data gällande politiskt styre i kommuner. I ett Alliansstyre ingår ett eller flera av de fyra borgerliga riksdagspartierna 2013 men inte S eller V. I ett vänsterstyre ingår S och/eller V ingår men inget av de fyra borgerliga riksdagspartierna. Med ett blocköverskridande styre menas ett styre där minst ett borgerligt och S eller V ingår. MP kan ingå i både borgerligt, vänster- eller blocköverskridande styre, det gäller även för lokala partier (SKL 2011: 33).

5.1.4 Konkurrens mellan lärare och övriga yrken inom primärkommunal sektor

Lärare drabbades även av försämringar p.g.a. kommunaliseringen enligt utredningen.

Lärarnas undervisning och förmåga att relatera till den enskilda eleven är skolans viktigaste framgångsnyckel enligt entydig forskning. Lärarnas arbetssituation har på flera sätt försämrats genom kommunaliseringen. Den externa kontrollen över lärarna har blivit större, den största orsaken är att kommunernas och rektorernas kapacitet att arbetsleda lärarna har blivit större. Arbetsgivaren gavs ökad beslutsmyndighet gällande vilka personer som blev anställda som lärare, över lönesättningen och över hur lärarna skulle förfoga över sin arbetstid (SOU 2014:5:21f). Utredningen redovisar att löneutvecklingen 1997-2012 för lärarna varit klart sämre än jämförbara gruppers situation. Den genomsnittliga löneökningen för kommunsektorn totalt sett har varit högre än för lärarna vilka då inte har prioriterats av de kommunala huvudmännen i förhållande till andra kommunanställda. Den ogynnsamma löneökningen och den ökade andelen lärare som inte är behöriga tecknar att yrket värderas lågt, vilket kan vara en orsak till läraryrkets låga status och att antalet sökande till lärarutbildningen är lågt. (SOU 2014:5:23).

Argumentet för konkurrensutsättning gällande att marknadslösningar ger valfrihet som möjliggör förbättring av fördelningsmässig effektivitet, d.v.s. noggrann fördelning av offentlig service, går att applicera på lärarnas lönesituation. Likt verksamheterna som konkurrerar med varandra om resurser i den kommunala budgeten ses i fallet med lärarlön att

lärarna inte har prioriterats av de kommunala huvudmännen i förhållande till andra kommunanställda gällande lön och att det därmed finns en konkurrens mellan olika yrken beträffande hur de värderas. Det är därför relevant att undersöka hur lärarna värderas i respektive kommun. Eftersom lönenivå kan bero på ett flertal variabler, anställningsbrist, levnadskostnad etc. är det motiverat att inte bara jämföra lärare med varandra utan att även undersöka lärarlön i relation till lön för alla övriga yrken inom primärkommunal sektor.

Identifierade potentiella förklaringsfaktorer:

- Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor och män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner.
- Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor och män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner, detta i relation till kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke och kön (kvinnor och män) 2013 för alla övriga löner sammanfattade som ett medelvärde av dessa övriga löner.

Mest framträdande NPM-element:

- Konkurrens

Med månadslön avses avtalad lön inkl. fasta tillägg och rörliga lönetillägg som t.ex. ob-, jour- och beredskapsersättning. Lönerna är uppräknade till heltidslöner (SCB 2014a). Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) är ett system för gruppering av yrken (SCB u.å.).

Lärare i praktiska och estetiska ämnen kan undervisa i hela skolsystemet (Lärarnas riksförbund 2012) och speciallärare verkar även på gymnasieskolan där de har koppling till bedömningsområdet särskilt stöd (Löfgren 2012), därför ingår lärartyperna.

SCB erbjuder inte statistik för varje kommun gällande offentliga och privata gymnasielärare. För privata gymnasielärare finns det statistik enligt en indelning av Sverige i nio regioner men för offentliga gymnasielärare finns statistik på länsnivå, därför avgränsar jag mig till enbart offentliga gymnasielärare. Se Bilaga 1 för att se vilket län varje kommun i studien tillhör. Båda förklaringsfaktorerna innebär att flera yrkeslöner sammanfattas som ett medelvärde, SCB tillhandahåller inte sådana uppgifter så dessa beräkningar utförs av mig.

5.1.5 Konkurrens mellan utbildningsvägar

Hellsten och Prieto (1998) menar att det finns olika spår för att skapa sig en förståelse för marginaliseringens mekanismer. Ett spår gäller skolvärde, ett uttryck för statuskillnaden mellan olika utbildningsvägar. Naturvetenskapsprogrammet anses av elever och lärare vara mer värt än Mediaprogrammet, som i sin tur anses mer värt än Fordons- och Industriprogrammen. Skolvärdet verkar även ha effekt på uppfattningen av eleverna som studerar på de olika programmen samt deras prestationer. Höga betyg är ovanligt på de yrkesförberedande utbildningarna, t.o.m. i karaktärsämnen. Det förefaller vara så att betygen blir neddragna av utbildningarnas låga status, och prestationer på yrkesförberedande program undervärderas dessutom p.g.a. det låga skolvärdet. Det är heller inte bara elever som marginaliseras, även studieinriktningar blir föremål för marginalisering. Studien betonar att det särskilt gäller det individuella programmet men yrkesprogrammen tycks även ligga i utkanten hos skolverksamheten, vilket kan medföra att elever som redan är i underläge hoppar av (Hellsten & Prieto 1998:5f).

Skolvärde är ett uttryck för statuskillnaden mellan olika utbildningsvägar, men det är mer än så. Eftersom statuskillnaden verkar leda till att elever och program marginaliseras visar skolvärde på en statusmässig konkurrens mellan gymnasieprogram. Ett tydligt exempel på detta är att prestationer på yrkesförberedande program undervärderas p.g.a. det låga skolvärdet som visar att prestationsvärdering i detta fall har med skolvärde i åtanke, det sker alltså en jämförelse med andra program och dess skolvärden.

Ett decennium efter det att rapporten publicerades fick nästan var fjärde gymnasieelev i hela landet inget slutbetyg vårterminen 2008. Störst andel elever fick slutbetyg från naturvetenskap (83 %), bygg (81 %), samhällsvetenskap (79 %) och hantverk (78 %). Minst andel elever fick slutbetyg från barn och fritid (68 %), hotell och restaurang (69 %), el (69 %) och omvårdnad (69 %) (Karlsson 2009, 22 september). I studien från 1998 betonas att studieinriktningar även kan marginaliseras och att det särskilt gäller det individuella programmet men också yrkesprogrammen. Teoretiska program är efter ett decennium fortfarande är mindre marginaliserande, generellt sätt, då naturvetenskap och samhällsvetenskap ligger i topp gällande elever med slutbetyg och botten domineras av yrkesinriktade utbildningar. Den statusmässiga konkurrensen mellan gymnasieprogram som leder till marginalisering av både elever och program visar att det är relevant att undersöka vilka program som erbjuds i olika kommuner. En avgränsning sker till de tre program som ett decennium efter publikationen hade högst antal elever med slutbetyg och de tre som hade lägst antal elever med slutbetyg.

Identifierad potentiell förklaringsfaktor:

- Kommunens typ av erbjudna gymnasieprogram 2013 avgränsat till programtyperna Naturvetenskap, Bygg, Samhällsvetenskap, Hotell- och restaurang, El och Omvårdnad

Mest framträdande NPM-element:

- Konkurrens

För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2011 gäller äldre bestämmelser gällande program (SV 2011). I tillsynsrapporter finns erbjudna gymnasieprogram presenterade. Eftersom de skolor jag undersöker granskades 2013 fanns det fortfarande elever på de äldre programmen, både nya program och äldre program samexisterar. För att kunna jämföra program har jag format programtyper av gymnasieprogram baserat på förändringarna.

Tabell 2: Förändringar gällande program kring höstterminen 2011 samt programtyper konstruerade utifrån förändringarna

Före höstterminen 2011 (SV 2011)	Efter höstterminen 2011 (SV 2013d)	Programtyp
Naturvetenskapsprogrammet	Naturvetenskapsprogrammet	Naturvetenskap (N)
Byggprogrammet	Bygg- och anläggningsprogrammet	Bygg (B)
Samhällsvetenskapsprogrammet	Samhällsvetenskapsprogrammet	Samhällsvetenskap (S)
Hotell- och restaurangprogrammet	Hotell- och turismprogrammet	Hotell- och Restaurang (H)
	Restaurang- och livsmedelsprogrammet	
Elprogrammet	El- och energiprogrammet	El (E)
Energiprogrammet		
Omvårdnadsprogrammet	Vård- och omsorgsprogrammet	Omvårdnad (O)

Om t.ex. Byggprogrammet och eller Bygg- och anläggningsprogrammet finns på en skola antecknas att programtypen B finns på skolan.

5.1.6 Företagisering av gymnasieskolor och konkurrens mellan gymnasieskolor

Olsson och Svensson (2006) kommer fram till att enligt alla studie- och yrkesvägledare i deras studie finns en konkurrens mellan gymnasieskolor men dess omfattning saknar ett tydligt svar. Olika faktorer tas upp i deras beskrivning av konkurrensen, t.ex. geografiskt läge och utbildningsutbud. Studie- och yrkesvägledarna säger att det blivit viktigare att synliggöra skolans verksamhet, marknadsföringsarbetet har ökat (Olsson & Svensson 2006:3).

Det finns en konkurrens mellan gymnasieskolor. Ser man på företag i den privata sektorn är konkurrens tydligt, företag konkurrerar med varandra om kunder för att kunna fortsätta bedriva verksamhet. Det bör finnas någon slags motivering till varför en kund ska välja ett företag framför ett annat. Eftersom företag existerar i en konkurrensmiljö måste de också hålla sig uppdaterade om vad som händer på marknaden så att de kan anpassa sin verksamhet efter kundernas behov. En gymnasieskola bör även kunna motivera varför en elev ska välja just den skolan framför någon annan. Gymnasieskolorna behöver agera mer som privata företag, vilket är ett exempel på företagisering. Ett argument för konkurrensutsättning säger att konkurrens leder till att arbetsmetoder ses över vilket kan öka produktionsteknisk effektivitet. Det argumentet kan appliceras på skolors konkurrenssituation. Det är elever som

är produkterna av skolan. För att hävda sig i konkurrensen mellan skolor om elever kan då skolor inspireras till att förbättra arbetet med att producera mer elever med t.ex. godkända avgångsbetyg för att attrahera nya elever. Det är relevant att undersöka antalet gymnasieskolor i respektive kommun eftersom de konkurrerar med varandra om elever.

Identifierad potentiell förklaringsfaktor:

- Kommunens antal kommunala gymnasieskolor och fristående gymnasieskolor 2014

Mest framträdande NPM-element:

- Företagisering
- Konkurrens

Uppgifter gällande antal kommunala gymnasieskolor och anta fristående gymnasieskolor grundar sig på avläsning av uppgifter från kommuners officiella webbsidor. Om uppgifter på webbsidor är otillräckliga hämtas ytterligare uppgifter från tillsynsrapporter. En metod vore att utifrån uppgifterna om vilka gymnasieskolor som finns i en kommun under 2013 besöka varje gymnasieskolas hemsida för att leta uppgifter som tyder på att skolan fanns under 2013, exempelvis kan det på en skolwebbsida finnas rubriken *Om oss* där det står hur länge skolan har funnits. Detta skulle innebära ett stort arbete eftersom exempelvis Stockholms kommun 2014 har 91 gymnasieskolor. Dessutom, även om det går att hitta vilka av dagens skolor som fanns 2013 går det inte att säga vilka av skolorna 2013 som inte finns idag. Den stora arbetsinsatsen som arbetet skulle kräva svarar endast på en av de två frågor som behöver besvaras. Detta i kombination med att det endast rör sig om siffrorna från året efter gör att jag bedömer att den arbetsomfattningen inte står i proportion till nyttan i det här fallet.

5.2 Presentation av brister

Här inleds behandlingen av tillsynsrapporterna. Följande fråga leder behandlingen:

Vilka förelägganden inom respektive bedömningsområde har respektive skola fått?

Förelägganden kategoriseras efter bedömningsområde och sammanställs i tabeller, i Bilaga 5, över respektive bedömningsområde samt vilka kommuner (synonymt med skola i det här fallet då studien endast rör en skola per kommun) som fått förelägganden inom det för tillfället presenterade bedömningsområdet. Områdena är: a) *bedömning och betygssättning*, b) *grundläggande värden och inflytande*, c) *omfattning, innehåll och resursfördelning*, d) *pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen*, e) *särskilt stöd*, f) *trygghet och studiero* samt g) *undervisning och lärande*.

Sökandet efter förelägganden som är samma eller lika görs genom att förelägganden ställs mot varandra genom följande fråga: *Vilka förelägganden är gemensamma för fler än en skola?* Ett föreläggande i taget går igenom och ställs mot förelägganden hos andra skolor.

Förelägganden ställs mot varandra i olika grupper. Varje grupp innehåller två eller fler förelägganden som vid tabellavläsning bedömts ha exakt lika formuleringar (då rör det sig om samma föreläggande) eller samma innebörd (då rör det sig om lika förelägganden). I en grupp om t.ex. tre förelägganden kan två bedömts ha exakt lika formuleringar och ett skilja sig från dessa formuleringsmässigt men inte innebördsmässigt. Varje grupps förelägganden har en innebörd som endast är samma för dem inom gruppen.

Ett exempel på när föreläggandens formuleringar skiljer sig åt fastän innebörden är samma är när en kommun ska "Se till att beslut fattas om åtgärdsprogram" och en annan ska "Se till att rektor fattar beslut om åtgärdsprogram" eftersom en tillsynsrapports motivering nämner att det är rektorn som ska fatta beslut om åtgärdsprogram (SI 2013c:9).

Förelägganden som även efter att de ställts mot varandra är samma eller lika sammanfattas som ett uttalande om vad de inblandade skolorna brister i. När jämförelser inom en grupp är klar ställs nästa grupps förelägganden mot varandra. Varje grupp inom samma bedömningsområde benämns med bedömningsområdets bokstav samt gruppens siffra. Gruppens siffra representerar endast i vilken ordning gruppen tas upp och är ingen värdering. Om t.ex. bedömningsområdet a) har en grupp med förelägganden som ställs mot varandra benämns den gruppen a1, gruppssiffran 1 tilldelas den först upptäckta gruppen av förelägganden som bedömts vara gemensamma. I varje grupp numreras föreläggandena 1,2,3 o.s.v. för att skilja de åt och vid varje grupp börjar numreringen om. Om flera skolenheter tillhörandes en skola fått exakt samma föreläggande skrivs detta bara en gång följt av *n (föreläggandet multiplicerat med antalet enheter som fått det föreläggandet).

5.2.1 Jämförelse av förelägganden inom a) bedömning och betygssättning

Det finns inga förelägganden som vid tabellavläsning bedömts vara exakt lika eller lika.

5.2.2 Jämförelse av förelägganden inom b) grundläggande värden och inflytande

Grupp b1

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Bäckadalsgymnasiets "Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem." (SI 2013c:6).

2. Osbecksgymnasiets ”Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.” (SI 2013d:6).

Formuleringarna gällande 1 och 2 är exakt lika varandra och föreläggandena är därmed samma. Bäckadalsgymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att hålla eleverna informerade i frågor som rör dem.

5.2.3 Jämförelse av förelägganden inom c) omfattning, innehåll och resursfördelning

Grupp c1

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Kantzowska gymnasiet ”Se till att det för varje introduktionsprogram finns en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll” (SI 2013e:6).
2. Osbecksgymnasiets ”På varje introduktionsprogram ska det finnas en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll.” (SI 2013d:12).

Formuleringarna skiljer sig åt mellan 1 och 2 men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika. Kantzowska gymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att på varje introduktionsprogram se till att det finns en utbildningsplan som visar utbildningens innehåll.

5.2.4 Jämförelse av förelägganden inom d) pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Grupp d1

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Kantzowska gymnasiet ”Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och det finns rutiner i för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.” (SI 2013e:5).
2. Lindeskolans ”Rektor måste ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.” (SI 2013f:4).
3. Lindeskolans ”Rektorn måste ansvara för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.” (SI 2013g:4).
4. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat så att konstaterade utvecklingsbehov kan redovisas till huvudmannen.”*3 (SI 2013h:10; 2013i:6; 2013j:9).

2 och 3 är olika formulerade men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika.

I motiveringen till 2 står det att rektorn enligt skollagen särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas och att kvalitetsarbetet bl.a. består i utveckling av utbildningen (SI 2013f:4).

1 adresserar inte rektorn men eftersom kvalitetsarbete består av bl.a. utveckling av utbildningen är det rektorn som adresseras även i detta fall. 1,2 och 3 är olika formulerade men innebörden är samma och därmed är föreläggandena lika.

I motiveringen till 2 står att läsa att varje skolenhets dokumentation inte är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på skolenhetsnivå gällande prioriteringar av utvecklingsinsatser (SI 2013f:5). 4 skiljer sig i formulering från de föregående föreläggandena, ”... så att...” istället för ”... och att...” men eftersom rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen är beroende av hur dokumentationen görs ska kvalitetsarbetet vara dokumenterat så att konstaterade utvecklingsbehov kan redovisas till huvudmannen. 4 adresserar inte heller rektorn men som visats tidigare är det rektorn som adresseras även här. 1,2,3 och 4 skiljer sig gällande formuleringar men innebörden är samma. Kantzowska gymnasiet, Lindeskolan och Vägga Gymnasieskola brister i att se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner i för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Grupp d2

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Lindeskolans ”Rektorn måste ansvara för att det vid den egna skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.”*2 (SI 2013k:3; 2013l:3).
2. Lindeskolans ”Rektorn måste ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen” (SI 2013f:4).
3. Lindeskolans ”Rektorn måste ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013g:4).
4. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.”*4 (SI 2013h:10; 2013i:6; 2013j:9; 2013i:8).
5. Kantzowska gymnasiet ”Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen” (SI 2013e:5).
6. Osbecksgymnasiets ”Rektorn ska ta ansvar för att det på skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013d:10).

1,2 och 3 är olika formulerade men innebörden är samma, att skola eller skolenhet nämns eller inte nämns har ingen betydelse då det i alla fallen är skolan som i slutändan åsyftas, föreläggandena är därmed lika.

6 skiljer sig formuleringsmässigt från 1,2 och 3 men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika.

I motiveringen till 4 står att det av skollagen och läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. (SI 2013h:10). 4 och 5 adresserar inte rektorn vilket 1,2,3 och 6 gör men det är rektorns ansvar för att kvalitetsarbetet bedrivs är föreläggandena lika eftersom formuleringarna skiljer sig åt men innebörden är samma. Lindeskolan, Vägga Gymnasieskola, Kantzowska gymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

5.2.5 Jämförelse av förelägganden inom e) särskilt stöd

Grupp e1

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Arlandagymnasiets ”Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.” (SI 2013n:6).
2. Osbecksgymnasiets ”Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.” (SI 2013d:8).

Formuleringarna skiljer sig åt mellan 1 och 2 men innebörden är samma och därmed är föreläggandena lika. Arlandagymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att ge eleverna det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.

Grupp e2 Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Arlandagymnasiets ”Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler detta till rektorn.” (SI 2013o:4).
2. Osbecksgymnasiets ”Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektorn.” (SI 2013d:9).

Formuleringarna skiljer sig åt gällande 1 och 2 men innebörden är samma och därmed är föreläggandena lika. Arlandagymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att se till att den som

uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn.

Grupp e3

Följande föreläggande ställs mot varandra:

1. Bäckadalsgymnasiets ”Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.” (SI 2013c:9).
2. Osbecksgymnasiets ”Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.” (SI 2013d:9).
3. Arlandagymnasiets ”Säkerställ att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.” (SI 2013o:4).

1 och 2 är formulerade exakt lika och föreläggandena är därmed samma.

3 skiljer sig formuleringsmässigt från 1 och 2 men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika. Bäckadalsgymnasiet, Osbecksgymnasiet och Arlandagymnasiet brister i att se till att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Grupp e4

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Lindeskolans ”Skolan måste ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.” (SI 2013g:4).
2. Gränsälvgymnasiet Övertorneås ”Skolan måste se till att ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.” (SI 2013p:4).
3. Bäckadalsgymnasiets ”Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.” (SI 2013q:8).

Formuleringarna är olika vid 1,2 och 3 men innebörden är samma, föreläggandena är då lika. Lindeskolan, Gränsälvgymnasiet Övertorneå och Bäckadalsgymnasiet brister i att ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Grupp e5

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Naturbruksgymnasiet i Blekinges ”Se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.” (SI 2013r:4).

2. Osbeckgymnasiets ”Rektorn ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.” (SI 2013d:9).
3. ESS-gymnasiets ”Att rektorer ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.” (SI 2013s:5).
4. Bäckadalsgymnasiets ”Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.” (SI 2013c:9).
5. Arlandagymnasiets ”Se till att rektor beslutar om åtgärdsprogram där elevens behov anges, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.” (SI 2013n:6)
6. Arlandagymnasiets ”Se till att åtgärdsprogram beslutas av rektorn och att det däri anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.” (SI 2013o:4).

5 och 6 avviker formuleringsmässigt men innebörden är samma, föreläggandena är då lika.

Formuleringarna gällande 2,3,4 skiljer sig men innebörden är samma och då är föreläggandena lika. Föreläggandena skiljer såg formuleringsmässigt från 5 och 6 men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika.

Olikt resten av föreläggandena adresserar 1 inte rektorn men att beslut ska fattas om åtgärdsprogram och att rektor ska besluta om åtgärdsprogram är detsamma eftersom det som sagt är rektorn som ska besluta om åtgärdsprogram (se utdrag om särskilt stöd, sida 5).

Formuleringarna skiljer sig åt men innebörden är samma och därmed är föreläggandena lika.

Naturbruksgymnasiet i Blekinge, Osbecksgymnasiet, ESS-gymnasiet, Bäckadalsgymnasiet och Arlandagymnasiet brister i att se till att rektorer ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Grupp e6

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. ESS-gymnasiets ”Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och att insatserna utvärderas löpande” (SI 2013s:5).

2. Osbecksgymnasiets ”Åtgärdsprogrammen ska följas upp och insatserna ska utvärderas löpande.” (SI 2013d:9).

1 och 2 skiljer sig formuleringsmässigt men innebörden är samma och föreläggandena är då lika. ESS-gymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att följa upp åtgärdsprogram och att utvärdera insatserna löpande.

Grupp e7

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Nils Fredriksson-utbildnings ”Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.” (SI 2013t:4)
2. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.”*3 (SI 2013h:8; 2013j:8; 2013m:7).

Formuleringarna vid 1 och 2 är exakt lika, föreläggandena är därmed samma. Nils Fredriksson-utbildning och Vägga Gymnasieskola brister i att se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.

5.2.6 Jämförelse av förelägganden inom f) trygghet och studiero

Grupp f1

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Bäckadalsgymnasiets ”Skolan ska sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.” (SI 2013q:7).
2. Arlandagymnasiets ”Se till att skolan strävar efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.” (SI 2013n:4).

1 och 2 är olika formulerade men innebörden är densamma och föreläggandena är då lika. Bäckadalsgymnasiet och Arlandagymnasiet brister i att sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.

Grupp f2

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Bäckadalsgymnasiets ”Vid skolenheten ska det genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.” (SI 2013c:8).
2. Osbecksgymnasiets ”Vid skolan ska det genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.” (SI 2013d:7).

I motiveringen till 1 står det att skolan har ett ansvar att arbeta förebyggande för att förhindra kränkningar även på arbetsplatsförlagt lärande (APL) och detta arbete kan inte ersättas med att skolan förbereder eleverna på att de kan utsättas för kränkningar på APL vilket är fallet (SI 2013c:8f). Det är alltså eleverna som åsyftas vid 1 och 2. Föreläggandena har olika formuleringar men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika. Bäckadalsgymnasiet och Osbecksgymnasiet brister i att genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Grupp f3

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Arlandagymnasiets ”Se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013n:4).
2. Naturbruksgymnasiet i Blekinges ”Se till att det för skolan finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013r:3).
3. Osbecksgymnasiets ”För varje skolenhet ska det finnas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013d:8).
4. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att det finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.”*3 (SI 2013g:7; 2013h:7; 2013m:6).
5. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013i:5).

1,2 och 3 skiljer sig gällande formuleringar men innebörden är samma och föreläggandena är därmed lika, att det är skolan eller skolenheten som åsyftas har ingen betydelse eftersom det som sagt är skolan som adresseras i slutändan.

Vid 4 och 5 skiljer formuleringarna sig men innebörden är densamma, föreläggandena är lika. 4, och 5 skiljer sig formuleringsmässigt från 1,2 och 3 men innebörden är samma, föreläggandena är då lika. Arlandagymnasiet, Naturbruksgymnasiet i Blekinge, Osbecksgymnasiet och Vägga Gymnasieskola brister i att se till att det för varje

skolenhet/skola finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

5.2.7 Jämförelse av förelägganden inom g) undervisning och lärande

Grupp g1

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Bäckadalsgymnasiets ”Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.”*2 (SI 2013q:4; 2013c:4).
2. Osbecksgymnasiets ”Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.” (SI 2013d:4).
3. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.”*3 (SI 2013h:5; 2013j:4; 2013m:4).

1 och 2 har exakt samma formuleringar och föreläggandena är därmed samma.

3 skiljer sig åt i formulering sett till föregående förelägganden men innebörden är samma och föreläggandena är alltså lika. Bäckadalsgymnasiet, Osbecksgymnasiet och Vägga Gymnasieskola brister i att se till att lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Grupp g2

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Bäckadalsgymnasiets ”Lärarna ska utgå från elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.” (SI 2013q:4).
2. Osbecksgymnasiets ”Lärarna ska anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.” (SI 2013d:4).
3. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.”*3 (SI 2013h:4; 2013j:4; 2013m:4).

2 och 3 skiljer sig formuleringsmässigt men innebörden är samma, föreläggandena är då lika.

I motiveringen till 1 står att intervjuer med lärare, elever och rektor visar att undervisningen inte individualiseras i tillräcklig utsträckning (SI 2013q:5). Vid 1 nämns inte om undervisningen åsyftas men motiveringen visar detta. Formuleringsmässigt skiljer sig 1, 2 och 3 men innebörden är samma, föreläggandena är då lika. Bäckadalsgymnasiet,

Osbecksgymnasiet och Vägga Gymnasieskola brister i att se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Grupp g3

Följande förelägganden ställs mot varandra:

1. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.”*2 (SI 2013h:4; 2013j:4).
2. Vägga Gymnasieskolas ”Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/program[målen].” (SI 2013i:3).
3. Osbecksgymnasiets ”Lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.” (SI 2013d:4).

1 och 2 är p.g.a. en bortglömd orddel inte exakt lika varandra. Formellt sätt är 1 och 2 lika varandra eftersom formuleringarna skiljer sig åt men innebörden är samma.

3 skiljer sig från 1 och 2 men innebörden är samma och föreläggandena är alltså lika. Vägga Gymnasieskola och Osbecksgymnasiet brister i att se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

5.3 Sökande efter mönster mellan brister och potentiella förklaringsfaktorer

Nedan presenteras brister, förelägganden, som är gemensamma för flera skolor där även minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika. Först ska alla kommuner med minst ett gemensamt föreläggande få värden satta på sina situationer via en fråga: *Hur ser värdena på de potentiella förklaringsfaktorerna ut för respektive kommun?* Värden sammanställs i en tabell i Bilaga 6, där finns värden vars resultat nås genom uppgifter saknade i tabellen p.g.a. tabellöverskådlighet. De presenteras därför i Bilaga 8 och 9. Sökande efter mönster mellan förelägganden och potentiella förklaringsfaktorer fortskrider genom följande fråga: *Finns det likheter och i så fall vilka likheter finns det mellan kommuners respektive kommunsituation, d.v.s. potentiella förklaringsfaktorer, när det gäller förelägganden som är samma eller lika mellan dessa kommuners skolor?*

Att jämföra värden är lätt när de är samma, d.v.s. exakt lika, annars bör definitioner finnas för att ge struktur och minskning av godtycklighet. Eftersom potentiella förklaringsfaktorer har identifierats och värdena inhämtats ska jag förklara hur jämförelser möjliggörs. Några faktorer är i talform, därför har jag utarbetat en standardiserad beräkningsmodell där det slutgiltiga erhållna värdet visar det högsta värdet en specifik faktors värden mellan kommuner med minst ett gemensamt föreläggande tillåts avvika från varandra för att värdena fortfarande anses likna varandra. Modellen lyder $(v_{\max} - v_{\min}) / n$ där v betecknar en faktors värde, v_{\max} och v_{\min} är det största respektive det minsta värdet för faktorn och n är faktorns antal värden. $v_{\max} - v_{\min}$ ger variationsvidd, ett välkänt spridningsmått. Jag delar sedan variationsvidden med antalet värden för att få ett genomsnittligt värde. Variationsvidden förvrängs när det finns enskilda värden som avviker extremt mycket från övriga värden i en grupp värden. Svagheten kan justeras genom att bortse från sådana extrema värden. Jag vill betona att desto mindre skillnaden mellan värden hos en potentiell förklaringsfaktor är, desto mer lika är de och desto noggrannare blir analysen. Detta är en balansgång, om för stora skillnader tillåts kan mönster illustreras överallt men små skillnader kan ge att inga mönster illustreras.

Att olika antal kommuner är inblandade vid specifika brister försvårar en analys som tar hänsyn till mönster som inte behöver gälla alla inblandade kommuner vid en specifik brist. Två kommuner är oproblematiskt, men inte tre eller fler. Ska man vid tre ta hänsyn till mönster som gäller minst två av tre, vid fyra ta hänsyn till mönster som gäller minst tre och vid fem ta hänsyn till mönster som gäller för minst fyra? De olika mönstrens procentuella styrka (d.v.s. hur många av de inblandade kommunerna som ingår i ett specifikt mönster) blir då minst 100 %, minst 67 %, minst 75 % och slutligen minst 80 %. För att avgränsa analysen och möjliggöra att tala om mönster av samma styrka inriktas därför analysen på värden som är exakt lika eller lika för alla inblandade kommuner vid en specifik brist. Rubrikerna nedan betecknar potentiella förklaringsfaktorer såsom de namnges i Bilaga 6. Fullständig redogörelse och beräkningar redovisas i Bilaga 7.

5.3.1 Att jämföra Programtyper

Värden gällande programtyper liknar varandra när en kommun erbjuder någon eller några programtyper (inte alla) som en annan kommun erbjuder (om en kommun erbjuder en programtyp måste kommunen/kommunerna erbjuda mer än en programtyp), t.ex. att en erbjuder typerna N och S medan en annan erbjuder N, E och B.

5.3.2 Att jämföra Kostnad per elev

Den standardiserade beräkningsmodellen används vid alla tre fall.

Värden gällande undervisningskostnad (i absoluta tal) liknar varandra om skillnaden högst är 3110 kr. Värden gällande total kostnad (i absoluta tal) liknar varandra om skillnaden är högst 9650 kr. Värden gällande undervisningskostnad som procentandel av total kostnad liknar varandra om skillnaden är högst 2,27 procentenheter.

5.3.3 Att jämföra Politisk majoritet

(1) Värden gällande politisk majoritet liknar varandra om samma styre förekommer och det finns skillnader i vilka partier som ingår men där minst ett parti måste vara gemensamt mellan kommunerna, (2) värden liknar varandra om olika styre förekommer (Alliansstyre och blocköverskridande styre kan jämföras med varandra och vänsterstyre och blocköverskridande kan jämföras med varandra, Alliansstyre och vänsterstyre kan inte jämföras med varandra) men där ett eller flera partier är gemensamma mellan kommunerna.

5.3.4 Att jämföra Lärarlön

Värden gällande sammanfattad lärarlön liknar varandra om skillnaden understiger 607,13 kr (baseras på HÖK 12). (1) Värden gällande förhållandet mellan sammanfattad lärarlön och sammanfattad lön för övriga yrken liknar varandra om skillnaden högst är 0,94 procentenheter (baseras på den standardiserade beräkningsmodellen), (2) värden liknar varandra om de befinner sig på samma sida om 100 %.

5.3.5 Att jämföra Gymnasier

Den standardiserade beräkningsmodellen används vid båda fallen nedan.

Värden gällande gymnasieskolor (i absoluta tal) liknar varandra om skillnaden högst är 1 skola. Värden gällande kommunala gymnasier som procentandel av antalet kommunala och fristående gymnasier liknar varandra om skillnaden är högst 7,5 procentenheter.

5.3.6 En avslutad jämförelseguide

Med definitioner som guidar jämförelser kan studien fortsätta. Vid jämförelse av värden inom respektive område genomgås varje brist, föreläggande, för sig. Brister namnges enligt den bokstav som representerar det gällande bedömningsområdet samt numreras 1,2,3 etc.

Numreringen börjar om vid varje nytt område. Vid varje brist presenteras först bristen och sedan listas och motiveras värden som är exakt lika och värden som är lika.

Potentiella förklaringsfaktors värden återfinns i Bilaga 6.

5.3.7 Jämförelse av värden inom b) grundläggande värden och inflytande

Brist b1

Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålla eleverna informerade i frågor som rör dem.

Värden som liknar varandra:

- Båda kommunerna erbjuder programtypen E.
- I båda kommunerna finns ett Alliansstyre där M, C, FP och KD ingår.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

5.3.8 Jämförelse av värden inom c) omfattning, innehåll och resursfördelning

Brist c1

Kantzowska gymnasiet (Hallstahammars kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att på varje introduktionsprogram se till att det finns en utbildningsplan som visar utbildningens innehåll.

Värden som är exakt lika:

- I respektive kommun finns det en kommunal gymnasieskola.

Värden som liknar varandra:

- Kommunerna erbjuder programtypen E.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

5.3.9 Jämförelse av värden inom d) pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Brist d1

Kantzowska gymnasiet (Hallstahammars kommun), Lindeskolan (Lindesbergs kommun) och Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun) brister i att se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner i för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Värden som är exakt lika:

- Respektive kommun har en kommunal gymnasieskola.
- Respektive kommun har inga fristående gymnasieskolor.

- Kommunala gymnasieskolor som procentandel av kommunala skolor plus fristående skolor är 100 % i respektive kommun.

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtyperna B och E
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår S.
- I de tre kommunerna är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

Brist d2

Lindeskolan (Lindesbergs kommun), Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun), Kantzowska gymnasiet (Hallstahammars kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Värden som är exakt lika:

- I alla kommunerna finns det en kommunal gymnasieskola.

Värden som liknar varandra:

- Alla kommunerna erbjuder programtypen E.
- I alla kommunerna är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

5.3.10 Jämförelse av värden inom e) särskilt stöd

Brist e1

Arlandagymnasiet (Sigtuna kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att ge eleverna det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.

Värden som är exakt lika:

- Kommunerna har var sin kommunal gymnasieskola.

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtyperna N, S och H.
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C.

Brist e2

Arlandagymnasiet (Sigtuna kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn.

Värden som är exakt lika:

- Kommunerna har var sin kommunal gymnasieskola.

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtyperna N, S och H.
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C.

Brist e3

Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun), Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) och Arlandagymnasiet (Sigtuna kommun) brister i att se till att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Värden som liknar varandra:

- Kommunerna erbjuder programtypen E.
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C.

Brist e4

Lindeskolan (Lindesbergs kommun), Gränsälvgymnasiet Övertorneå (Övertorneå kommun) och Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun) brister i att ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtyperna B och E.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

Brist e5

Naturbruksgymnasiet i Blekinge (Ronneby kommun), Osbecksgymnasiet (Laholms kommun), ESS-gymnasiet (Stockholms kommun), Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun) och Arlandagymnasiet (Sigtuna kommun) brister i att se till att rektorer ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Värden som liknar varandra:

- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C.

Brist e6

ESS-gymnasiet (Stockholms kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att följa upp åtgärdsprogram och att utvärdera insatserna löpande.

Värden som är exakt lika:

- Båda kommunerna har ett Alliansstyre där samma partier ingår (M, C, FP och KD).

Värden som liknar varandra:

- Kommunerna erbjuder programtypen S.
- Kommunernas undervisningskostnad per elev som procentandel av total kostnad per elev är 50,37 % respektive 48,68 %.

Brist e7

Nils Fredriksson-utbildning (Svedala kommun) och Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun) brister i att se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.

Värden som är exakt lika:

- I respektive kommun finns det en kommunal gymnasieskola

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtyperna N och S.
- Kommunernas undervisningskostnad per elev som procentandel av total kostnad per elev är 48,68 % respektive 49,68 %.
- I respektive kommuns politiska styre ingår C och FP.

5.3.11 Jämförelse av värden inom f) trygghet och studiero

Brist f1

Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun) och Arlandagymnasiet (Sigtuna kommun) brister i att sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.

Värden som liknar varandra:

- Kommunernas totala kostnad per elev är 90 100 respektive 93 000.
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C och MP.

Brist f2

Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Värden som liknar varandra:

- Kommunerna erbjuder programtypen E.
- I båda kommunerna finns ett Alliansstyre där M, C, FP och KD ingår.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

Brist f3

Arlandagymnasiet (Sigtuna kommun), Naturbruksgymnasiet i Blekinge (Ronneby kommun), Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) och Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun) brister i att se till att det för varje skolenhet/skola finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Värden som är exakt samma:

- I respektive kommun finns det en kommunal gymnasieskola.

Värden som liknar varandra:

- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C.

5.3.12 Jämförelse av värden inom g) undervisning och lärande

Brist g1

Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun), Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) och Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun) brister i att se till att lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Värden som liknar varandra:

- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C, FP och KD.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

Brist g2

Bäckadalsgymnasiet (Jönköpings kommun), Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) och Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun) brister i att se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtypen E.
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C, FP och KD.
- Lärarlönen i respektive kommun är 29 825 kr, 31 100 kr och 29 550 kr.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

Brist g3

Vägga Gymnasieskola (Karlshamns kommun) och Osbecksgymnasiet (Laholms kommun) brister i att se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

Värden som är exakt lika:

- Det finns en kommunal gymnasieskola i respektive kommun.

Värden som liknar varandra:

- Respektive kommun erbjuder programtyperna N, S, H och E.
- Kommunernas undervisningskostnad per elev som procentandel av total kostnad per elev är 49,68 % respektive 48,68 %.
- I respektive kommuns politiska majoritet ingår C, FP och KD.
- Kommunernas sammanfattade lärarlöns förhållande till sammanfattad lön för övriga yrken är 102,29 % respektive 102,82 %.
- I respektive kommun är den sammanfattade lärarlönen högre än den sammanfattade lönen för övriga yrken.

6. Diskussion och slutsatser

6.1 Tillbakakomst till studiens utgångspunkt

Så här i slutskedet av studien kan det vara fördelaktigt att stanna upp och påminna sig själv om vad studien går ut på innan man går vidare till diskussion och slutsatser.

Studien syftar till att:

- I kommunens aktiva skolsituation identifiera potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige.
- Ta reda på vilka brister som finns hos kommunala gymnasieskolor i Sverige.
- Ta reda på vilka brister som är gemensamma för flera gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn inringar brister då den enligt bl.a. skollagen visar vad som inte uppfylls.

Följande forskningsfrågor ställs:

- *Vilka potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige kan identifieras?*
- *Vilka brister finns hos kommunala gymnasieskolor i Sverige?*
- *Vilka brister är gemensamma för flera kommunala gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra?*

6.2 Identifierade potentiella förklaringsfaktorer - svar på den första forskningsfrågan

Åtta potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige har identifierats. Faktorerna hör till kommunens aktiva skolsituation vilken består av faktorer som anses påverka eller skulle kunna påverka skolan och dessa faktorer ska finnas inom kommunen och kommunen ska ha kontroll över dessa.

Identifierade potentiella förklaringsfaktorer är kommunens...

... totala kostnad (kr) per gymnasieelev 2013.

... kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013.

... kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013 som andel av kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013.

... politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre, vänsterstyre eller blocköverskridande styre).

... genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor plus män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnena, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av

de fyra lärartypernas löner.

... genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor plus män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnena, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner, detta i relation till kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke och kön (kvinnor plus män) 2013 för alla övriga löner sammanfattade som ett medelvärde av dessa övriga löner.

... typ av erbjudna gymnasieprogram 2013 avgränsat till programtyperna N, B, S, H, E och O.
... antal kommunala gymnasieskolor och fristående gymnasieskolor 2014.

6.3 Förståelse utifrån NPM för potentiella förklaringsfaktorer mest framträdande element

De identifierade potentiella förklaringsfaktorerna kategoriseras i studien efter det eller de NPM-element som är mest framträdande vid respektive faktor. Resultatredovisningen visar att konkurrens utgör eller ingår bland de mest framträdande NPM-elementen hos nästan alla de identifierade potentiella förklaringsfaktorerna. Av åtta potentiella förklaringsfaktorer som identifierats utgör eller ingår konkurrens bland mest framträdande element bland sju, för fyra av dessa sju är konkurrens och företagisering de mest framträdande elementen. I det avvikande fallet utgörs istället det mest framträdande elementet av ett argument för decentralisering i form av ett demokratiargument.

De fyra centrala NPM-elementen decentralisering, målstyrning, konkurrens och intern kontroll borde, eftersom de är centrala, vara de element som mest förekommer i en kontext som kan beskrivas genom just de elementen. Detta stämmer för konkurrens som utgör eller ingår bland de mest framträdande NPM-elementen vid sju av åtta faktorer. Faktorerna har kategoriserats efter det eller de mest framträdande elementen, och eftersom kommunaliseringen av skolan kännetecknas av decentralisering och målstyrning borde dessa element kan utläsas hos alla faktorer i någon grad tillämpas ett tuffare krav för dem när det gäller att vara en kategori till en potentiell förklaringsfaktor. Decentralisering lyckas få en potentiell förklaringsfaktor kategoriserad efter sig trots det tuffare kravet på att få bilda en kategori. Det resultatet går i linje med statusen hos decentralisering som ett kännetecknande element i kommunaliseringen av skolan, och tyder även på att det är mer kännetecknande än målstyrning eftersom målstyrning inte lyckas bilda en kategori. Kravet kan sägas ge plats åt övriga element vilket kan vara en orsak till att konkurrens ingår bland eller utgör en faktors mest framträdande element. Däremot är det oväntat att det fjärde centrala NPM-elementet intern kontroll inte utgör eller ingår bland de mest framträdande elementen hos en enda faktor

när jag gett minimala chanser för decentralisering och målstyrning att få bilda kategori och då berett plats åt de andra element. Företagisering är inget centralt NPM-element men förekommer vid fyra av åtta faktorer. Intern kontroll är ett centralt NPM-element och borde därför vara ett element som ofta förekommer i en kontext som kan beskrivas genom NPM. Resultatet pekar på en linje som inte överensstämmer med Almqvist.

Extern kontroll, däremot, som inte framhålls som ett centralt NPM-element framkommer vid identifiering av potentiella förklaringsfaktorer, gällande konkurrens mellan lärare och övriga yrken inom primärkommunal sektor nämns att den externa kontrollen över lärarna har blivit större p.g.a. att kommunernas och rektorernas kapacitet att arbetsleda lärarna har blivit större.

Att hålla decentralisering, målstyrning, konkurrens och intern kontroll som centrala element i NPM säger ingenting om styrkerelationer mellan dessa fyra. Är alla lika centrala eller är de olika mycket centrala? Min studies resultat gällande identifiering av potentiella förklaringsfaktorer skulle då säga att intern kontroll är ett mindre centralt element i NPM när det kommer till att beskriva en kontext utifrån NPM än vad decentralisering, målstyrning och konkurrens är. Men min studie slutar inte vid de potentiella förklaringsfaktorerna, jag måste rimligtvis även där se hur bristerna framhåller intern kontroll, detta sker i diskussionen av den andra och den tredje forskningsfrågan.

6.4 Förståelse utifrån NPM för konkurrensens uttryck

Det första argumentet för konkurrensutsättning säger att marknadslösningar ger valfrihet som möjliggör förbättring av fördelningsmässig effektivitet. Med grund i detta kan jag benämna konkurrens som förekommer mellan organisationer för konkurrens i en traditionell NPM-anda och det kan förklara att det är just den typ av konkurrens som är vanligast förekommande i min studies resultat. Den gör sig tydlig vid gymnasieskolor som konkurrerar med andra gymnasieskolor om elever, i den kommunala budgeten där verksamheter konkurrerar med varandra om resurser och mellan yrken om man tänker sig att olika organisationer präglas av specifika yrken och att då t.ex. gymnasieskolan kan sägas präglas av gymnasielärare.

Företagisering betecknar exempelvis när en offentlig organisation agerar mer som ett privat företag. Konkurrens är tydligt förekommande bland privata företag vilket kan förklara att elementet ofta förekommer tillsammans med elementet företagisering i min studies resultat.

6.5 Brister och likheter vid värden på potentiella förklaringsfaktorer – svar på den andra och den tredje forskningsfrågan

P.g.a. två omständigheter, (1) naturen hos den andra och tredje forskningsfrågan och (2) ett resultat av studien, kan båda forskningsfrågornas besvarande slås ihop till en del. Jag ska nu förklara detta närmare.

För att besvara forskningsfrågan *Vilka brister finns hos kommunala gymnasieskolor i Sverige* krävs två steg, nämligen att först ta reda på vad varje gymnasieskola i studien brister i för att sedan kunna ta reda på vilka brister som är gemensamma för minst två kommuner. Den följande forskningsfrågan *Vilka brister är gemensamma för flera kommunala gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra?* kan besvaras samtidigt med besvarandet av den första forskningsfrågan eftersom att det i resultatredovisningen framkommer att för varje brist som är gemensam för minst två kommuner även finns en eller flera potentiella förklaringsfaktorer vars värden är samma eller lika varandra. Vad kommunala gymnasieskolor i Sverige brister i är därför samma sak som vilka brister som är gemensamma för flera kommunala gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra.

Kommunala gymnasieskolor i Sverige brister i att...

... ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålla eleverna informerade i frågor som rör dem.

... på varje introduktionsprogram se till att det finns en utbildningsplan som visar utbildningens innehåll.

... se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner i för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

... se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

... ge eleverna det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.

... se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn.

... se till att rektorn ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

... ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

... se till att rektorer ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och

utvärderas.

... följa upp åtgärdsprogram och att utvärdera insatserna löpande.

... se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.

... sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.

... genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

... se till att det för varje skolenhet/skola finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

... se till att lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

... se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

... se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

6.6 Fortsatt diskussion om NPM-elementet intern kontroll

De mest framträdande NPM-elementen gällande de potentiella förklaringsfaktorerna ger skäl till att ifrågasätta huruvida centralt elementet intern kontroll är i NPM. Men studien stannar inte vid faktorerna, brister (som likt faktorerna befinner sig i en kontext som kan beskrivas genom NPM) behandlas också så jag bör rimligen se om det utifrån bristerna går att säga någonting om intern kontroll.

Fyra kommuner har en gemensam brist gällande att se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Tre av dessa kommuner har även den gemensamma bristen gällande att se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner i för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen. Dessa brister är tydligt relaterade till intern kontroll. Att fyra av tio kommuner i en sak relaterad till intern kontroll pekar på att intern kontroll kan vara ett centralt NPM-element ändå.

Utifrån bristerna ses alltså ett resultat i linje med framhållningen av intern kontroll som ett centralt NPM-element. Men samtidigt går det inte att glömma av att intern kontroll inte finns med i resultatet av identifiering av potentiella förklaringsfaktorer utifrån en kontext som kan beskrivas genom bl.a. intern kontroll.

6.7 Generell förståelse för studiens resultat utifrån KRM:s problematiska programteori

Studien har inriktat sig på brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige, brister har då definierats som förelägganden från SI till gymnasieskolor enligt SI:s regelbundna tillsyn. Min definition är endast en vinkel, och det är viktigt att den grund som vinkeln vilar på tydligt definieras eftersom den grunden för med sig särskilda premisser som är viktiga för att kunna förstå studiens resultat och därmed användning av studien. Min definition grundar sig som sagt på granskningsformen tillsyn.

En problematisk förutsättning för KRM är att bara det mätbara mäts. Denna problematiska förutsättning är förmodligen det viktigaste att ha i åtanke när det gäller kritik mot granskning och är det i KRM:s problematiska programteori som är mest applicerbart på min studie. Gällande SI:s tillsyn av gymnasieskolor kan då sägas att SI endast tillsynar det tillsynbara. I min studie använder jag mig av SI:s regelbundna tillsyn, allt utanför dess periferi lämnas utanför. Nu är det dags att istället för att tala om en hel tillsynsmyndighet istället gå djupare och tala om tillsynsinspektörer. När man behandlar så stora ting som en statlig myndighet för nationell inspektion av alla rikets gymnasieskolor är det viktigt att inte glömma bort människorna. Det var därför jag bestämde mig att i ett så tidigt skede som möjligt i min uppsats presentera den mänskliga delen genom att jag i introduktionen skriver att Skolmyndighetsutredningen bedömde att SI vid start skulle inrymma 220 anställda och att antalet anställda hastigt och kraftigt ökade till 350. Min studies resultat vilar till stor del på de tillsynsinspektörer som varit inblandade i tillsynen av skolorna som jag studerar, därför ska jag härnäst behandla det faktum att tillsynen är baserad i lag och att lagar tolkas.

6.7.1 Förståelse för systematisering och jämförelse av förelägganden utifrån KRM:s problematiska programteori

Det är vitalt att kunna skilja och förena förelägganden och som jag sa i metoddelen underlättas systematisering och jämförelse av förelägganden genom skollagen. Min studie bekräftar detta eftersom alla förelägganden inom samma bedömningsområde som enligt tabellavläsning bedömdes vara exakt lika eller lika och således ställts mot varandra även efter att de har ställts mot varandra visat sig vara samma eller lika. Tabellavläsningen som endast hade citerade föreläggandens formuleringar att lita på fungerade i stort sett lika bra som den djupare jämförelsen. Betoning ligger på i stort sett, eftersom vissa jämförelser krävde djupdykning i ett föreläggandes motivering.

Den underlättade systematiseringen och jämförelsen gäller just föreläggandena i deras slutliga form. Det man bör ha i åtanke är tillsynsinspektörer har använt bl.a. lagtext för att förstå skolors situation och utifrån lagtext bedömt vad skolor brister i.

Ett genomförande- och användningsproblem gällande KRM är att hur väl än mått beskrivs och förklaras finns det alltid skiftande tolkningar som kan vara både medvetna och omedvetna. Resonemanget kan även appliceras på tillsyn, där tillsynsinspektörer utgår ifrån krav och mål i lagar, förordningar och föreskrifter. Om skriftande tolkningar förekommer är det t.ex. inte säkert att en skola brister i det som en tillsynsinspektör bedömt att skolan brister i, det är inte heller säkert att vissa brister upptäcks. Även om jag med enkelhet kan slå fast att två förelägganden för två skolor har samma innebörd och därmed behandlar samma brist kan jag endast säga det handlar om en gemensam brist när utgångspunkten är föreläggandena, men jag kan inte säga att de tillsynsinspektörer som gett dessa förelägganden har gjort samma bedömning av exempelvis skollagen. Oavsett hur bra mina tolkningar är eller skulle kunna vara kan jag inte kontrollera att olika tillsynsinspektörers tolkningar är gjorda på exakt samma sätt, jag kan inte kontrollera de tolkningar som mina tolkningar görs på.

6.8 Förståelse för potentiellt bortfall av upptäckta brister utifrån NPM och KRM:s problematiska programteori

Offentliga organisationer som börjar fungera mer som privata företag är ett exempel på företagisering. Då är det tänkbart att offentliga verksamheter vill framställa sig själva i bästa dager för att vara attraktiv för kunder och investerare. Här syns NPM-elementen konkurrens och företagisering. I den kommunala gymnasieskolans fall utgörs kunder av elever och investerare av kommunen. Målstyrning lyfts ofta fram som lämpligt styrmedel vid företagisering. I min studie ligger fokus på SI:s tillsyn, som man kan kalla mätning, av kommunala gymnasieskolor. Målstyrning i detta fall betyder att gymnasieskolan styrs av bl.a. skollagen och SI mäter skolans uppfyllelse av den.

En pervers bieffekt av KRM med ett scenario som tydligt målas upp är att om man vet vad som mäts och inte mäts kan verksamheten manipuleras genom att man inriktar sig på det som lönar sig eller det man tror lönar sig vilket betyder att mått blir till mål och att innovation hindras och verksamheter lamslås eftersom mediokra organisationer med enbart måttfokus belönas och innovativa och risktagande organisationer straffas. Detta utförligt beskrivna scenario av Lindgren är tänkbart vid SI:s tillsyn.

Eftersom skolinspektionens regelbundna tillsyn, som utgår från en risk- och väsentlighetsanalys där val av besöksomfattning görs efter skolenheternas och verksamheternas behov, är en upprepad granskning av alla skolenheter för att se om de följer lagar och regler och varje granskad skola får både skriftlig och muntlig återkoppling efter varje tillsynsbesök vid regelbunden tillsyn och att SI:s webbplats är en informationskälla gällande SI:s uppdrag och arbete samt resultaten har skolor väldigt goda möjligheter att bilda sig en uppfattning om vad SI mäter och vilka aspekter SI lägger störst fokus på. En skola kan jämföra tillsynen av sin egen skola genom olika tidsperioder och kan även inhämta information om tillsynen om andra skolor. Därmed kan skolverksamhet manipuleras genom vetskap om vad som granskas och vad som inte granskas och SI riskerar då att inte upptäcka särskilda brister. Det kan alltså finnas sådana brister som jag inte kan ta med i min studie eftersom SI kan ha blivit förd bakom ljuset.

6.9 Att bidra till att fylla en forskningslucka

Den tidigare forskningen inriktar sig i låg grad på brister hos kommunala gymnasieskolor medan min studie behandlar dessa i hög grad. Viktigast är dock att min studie fokuserar på kommunens roll vid brister, d.v.s. att av kommunen kontrollerbara faktorer i kommunen kanske orsakar brister.

De två första av mina forskningsfrågor leder fram till den tredje, ”*Vilka brister är gemensamma för flera kommunala gymnasieskolor i Sverige som tillhör olika kommuner där minst en potentiell förklaringsfaktors värden är samma eller lika varandra?*”, även om de två första naturligtvis är nödvändiga steg är det genom den tredje som forskningsluckan blir bemött.

För varje brist gemensam för minst två kommuner finns minst en potentiell förklaringsfaktor vars värden är samma eller lika varandra. Om jag ska rikta in mig på alla dessa potentiella förklaringsfaktorer blir det antingen genom en övergripande text, eller en väldigt lång text. Genom att istället avgränsa mig till en speciell faktor kan däremot faktorn tillägnas en mer djupgående behandling. Jag väljer att genomföra en avgränsning som preciseras genom den tidigare forskningen.

I den tidigare forskningen framgår det att det finns tre diskurser om kommunen som part i utbildningspolitik som har konkreta effekter på skolutbildningsform, och Quennerstedt väcker då frågan gällande om det har betydelse att utbildning i kommuner baseras på olika diskurser och värden. Frågan har stark koppling till en av mina identifierade potentiella

förklaringsfaktorer, nämligen den som gäller politisk majoritet, frågan hjälper därmed till att avgränsa min diskussion.

Konkurrens och företagisering är som nämnts mest framträdande element hos de identifierade potentiella förklaringsfaktorna i nästan alla fall. Men i sjutton fall av förelägganden som är gemensamma för minst två kommuner existerar det i fjorton fall likheter i värden gällande den potentiella förklaringsfaktorn *Kommunens politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre, vänsterstyre eller blocköverskridande styre)* vars mest framträdande kategori är demokratiargument. Demokratiargumentet är en form av det yttre effektivitetsargumentet gällande decentralisering vilket jag sagt är ett tydligt exempel på det ökade medborgar- och brukarinflytandet till följd av kommunaliseringen av skolan. Det yttre effektivitetsargumentet går ut på att tidigt kunna reagera på förändrade lokala preferenser förbättras vilket i detta fall betyder att avståndet mellan politiker och väljare har minskats till avståndet på kommunal nivå. I min studie finns det som sagt bara en potentiell förklaringsfaktor där det centrala NPM-elementet decentralisering är det mest framträdande elementet, och det är denna faktor som är mest frekvent vid brister gemensamma för flera kommuner. Jag inriktar nu mig på brister som är gemensamma för flera kommuner där även värden på den potentiella förklaringsfaktorn *Kommunens politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre, vänsterstyre eller blocköverskridande styre)* är samma eller liknande.

6.9.1 Närmare inblick i gemensamma brister vid samma eller liknande politiska majoritet

Det finns en brist där värden är samma för de inblandade kommunerna p.g.a. att i det respektive kommun finns ett Alliansstyre där endast M, C, FP och KD ingår.

De inblandade kommunerna är Stockholm och Laholm. I Ronneby finns även ett Alliansstyre där endast M, C, FP och KD ingår men Ronneby finns inte representerad vid nämnda brist.

Att värden liknar varandra p.g.a. att det i respektive kommun finns ett Alliansstyre där M, C, FP och KD ingår inträffar vid två brister. Jönköping och Laholm utgör de inblandade kommunerna vid båda bristerna. Även i Svedala finns ett Alliansstyre där M, C, FP och KD ingår, men Svedala ingår inte vid någon av dessa två brister.

Det finns tre brister där värden liknar varandra mellan de inblandade kommunerna p.g.a. att C, FP och KD ingår i respektive kommuns politiska majoritet.

Jönköping, Laholm och Karlshamn utgör de inblandade kommunerna vid två av bristerna och

Karlshamn och Laholm utgör de inblandade kommunerna vid ett. C, FP och KD ingår dock även i ett Alliansstyre i både Stockholm och Ronneby och dessa finns inte representerade vid någon av bristerna.

När värden liknar varandra p.g.a. att C och FP ingår i respektive kommuns politiska majoritet inträffar vid en brist. De inblandade kommunerna utgörs av Svedala och Karlshamn. C och FP ingår dock hos Ronneby, Laholm, Jönköping och Stockholm.

Det finns fem brister där värden liknar varandra p.g.a. att C ingår i respektive kommuns politiska majoritet. Sigtuna, Laholm, Jönköping, Ronneby, Stockholm, Karlshamn är de inblandade kommunerna. I Svedala ingår dock C i den politiska majoriteten och Svedala finns inte representerad vid någon av dessa brister.

När värden liknar varandra p.g.a. att S ingår i respektive kommuns politiska majoritet inträffar vid en brist. Kommunerna utgörs av Hallstahammar, Lindesberg och Karlshamn. S ingår dock även i den politiska majoriteten i Övertorneå, där bristen inte finns.

Mönstren ovan går att ifrågasätta. Om en brist är gemensam för flera kommuner där även värden gällande politisk majoritet är lika eller samma mellan alla dessa kommuner finns ett mönster. Men om en eller flera andra kommuner p.g.a. deras politiska majoritet skulle kunna ingå i detta mönster men inte delar den specifika bristen går mönstret att ifrågasätta. Kanske gäller istället mönstret någon annan faktors värden, eller att det är en kombination av olika faktorer värden som mönstret gäller. Så kan fallet även vara när flera kommuner liknar varandra gällande politisk majoritet men brister i olika saker, kanske är dessa mönster kommunspecifika. Om flera kommuner liknar varandra gällande politisk majoritet men brister i olika saker gäller mönstret i verkligheten förmodligen inte politisk majoritet eftersom alla skolorna borde ha samma brist eller brister. Andra likheter gällande värden på potentiella faktorer behöver undersökas närmare, men detta sker inte i denna studie. Orsaken är den att jag har identifierat ett unikt fall som skiljer sig från de fall jag hittills behandlat.

Bäckadalsgymnasiet och Arlandagymnasiet brister i att sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling, de är alltså ensamma om bristen. Värden som är lika är att i respektive kommuns politiska majoritet ingår C och MP. Det finns inga andra kommuner där C och MP ingår i den politiska majoriteten. Här kan jag vara något på spåret. Dock får inte övriga förekommande likheter gällande värden på andra potentiella förklaringsfaktorer glömmas bort, ett mönster kan som sagt involvera flera faktorer. Gällande Bäckadalsgymnasiet och Arlandagymnasiet finns en till likhet. I Bäckadalsgymnasiets kommun, Jönköping, är värdet

på faktorn *Kommunens totala kostnad (kr) per gymnasieelev 2013* 90 100 kr, och i Arlandagymnasiets kommun, Sigtuna, är den 93 000 kr. Värden gällande total kostnad (i absoluta tal) liknar varandra om skillnaden är högst 9650 kr. Det finns inga andra gemensamma brister där likheter finns gällande total kostnad mellan inblandade kommuner. Däremot existerar sådana likheter mellan kommuner som inte delar en brist. Men det finns inga andra kommuner som ligger 9650 kr eller lägre ifrån Jönköping och Sigtuna. Därmed har jag ringat in två absoluta tal, 91 000 kr och 93 300 kr. Dessa tal är även unika därför att Jönköping har lägst total kostnad per elev 2013 bland kommunerna som ingår i min studie och Sigtuna har näst lägst.

6.10 Slutsatser och studiens bidrag

Denna studie bidrar till att fylla en forskningslucka som består av utebliven fokusering på vad kommunala gymnasieskolor i Sverige brister i och utebliven fokus på kommunens del i brister hos gymnasieskolan. I min studie inriktar jag mig på brister och på faktorer i kommunen som är kontrollerbara av kommunen som anses påverka eller skulle kunna påverka gymnasieskolan. Min studie visar vad kommunala gymnasieskolor i Sverige brister i med sin verksamhet men det viktigaste bidraget är att jag har identifierat potentiella förklaringsfaktorer till brister hos kommunala gymnasieskolor i Sverige och att jag visar att det skulle kunna vara möjligt att koppla ihop potentiella förklaringsfaktorer med brister eftersom det vid varje föreläggande, d.v.s. brist, som är gemensam för minst två kommuner finns minst en potentiell förklaringsfaktor vars värden är samma eller lika.

Studien bidrar med ett svar (*ett* som i antal och inte i betydelsen *det enda*) på den väckta frågan av Quennerstedt gällande om det har betydelse att erbjuden utbildning i olika kommuner baseras på olika diskurser och värden. Min studies resultat pekar åt att det har betydelse eftersom de enda kommunerna där C och MP ingår i den politiska majoriteten och där jag dessutom ringat in två absoluta värden gällande total kostnad per gymnasieelev har en gemensam brist som är unikt för dessa två kommuner.

I studien upptäcks en paradox. Intern kontroll syns inte vid identifieringen av potentiella förklaringsfaktorer samtidigt som det är ett centralt NPM-element, kontexten som undersöks kan beskrivas med intern kontroll samt att tuffare krav på två andra centrala element för att få bilda kategori för en potentiell förklaringsfaktor bereder plats.

6.11 Förslag till vidare forskning

De potentiella förklaringsfaktorerna är inte namngivna utan en anledning, i min studie är de sådana faktorer som anses påverka eller skulle kunna påverka gymnasieskolan. Endast djupare studier kan undersöka orsakssamband efter att mönster påträffas, sambandsanalys behövs. Eftersom det vid varje brist som är gemensam för minst två kommuner finns minst en potentiell förklaringsfaktor vars värden är samma eller lika varandra föreslår jag att alla dessa mönster studeras vidare genom kvantitativa studier eftersom jag har tagit fram ett underlag som tillåter detta och jag har endast inriktat mig på vissa underlagsdelar

Om jag ska specificera en särskild inriktning av vidare studier blir det faktorn *Kommunens politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre, vänsterstyre eller blocköverskridande styre)*, både att närmare undersöka de mönster jag ifrågasätter och att närmare undersöka kopplingen mellan att brista i att sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling och C och MP:s ingående i den politiska majoriteten.

7 Referenslista

Albright, S.C., Winston, W.L., & Zappe, C.J. (2009). *Data Analysis and Decision Making with Microsoft® Excel*. 3rd ed. Mason, Ohio: Cengage Learning.

Almqvist, R. (2006). *New public management – om konkurrensutsättning, kontrakt och kontroll*. Malmö: Liber AB.

Direkt/Affärsvärlden. (2013, 2 april). *Affärsvärlden*. Hämtad 2014-11-17, från <http://www.affarsvarlden.se/hem/nyheter/article3669063.ece>

Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2010). *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Ek, E. (2012). *De granskade. Om hur offentliga verksamheter görs granskningsbara* (Doktorsavhandling, Avhandlingar vid Förvaltningshögskolan, 32). Göteborg: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/30190>

Ekgren, A., & Hinnfors, J. (2012:). *Uppsatshandbok. Hur du lyckas med din uppsats*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4:e uppl. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Fredriksson, A. (2010). *Marknaden och lärarna. Hur organiseringen av skolan påverkar lärares offentliga tjänstemannaskap* (Doktorsavhandling, Göteborg Studies in Politics, 123). Göteborg: Göteborgs universitet. Tillgänglig: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/23913>

Hallstahammars kommun. (2014). *Gymnasieskola*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.hallstahammar.se/Barn-utbildning/Gymnasieskola/>

Hellsten, J. O., & Prieto, H. P. (1998). *Gymnasieskola för alla... andra – En studie om marginalisering och utslagning i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket.

Jönköpings kommun. (u.å.). *Gymnasieskolor A-Ö*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.jonkoping.se/barnutbildning/gymnasieskola/gymnasieskolorijonkopingskommun/gymnasieskolorao.4.5af1cb801371750528a1d0.html>

Karlshamns kommun. (2013). *Gymnasieskola*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.karlshamn.se/sv/Karlshamn/Verka/Barn--utbildning/Gymnasieskola/>

Karlsson, C. (2009, 22 september). Här har eleverna högst betyg. *Göteborgs-Posten*. Hämtad 2014-09-23, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.115006-har-har-eleverna-hogst-betyg>

Kornhall, P. (2013). *Barnexperimentet. Svensk skola i fritt fall*. Stockholm: Leopard förlag.

Laholms kommun. (2014b). *Björklidens gymnasium*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.laholm.se/barn-och-utbildning/osbecksgymnasiet/gymnasiefriskola/>

Laholms kommun. (2014a). *Välkommen till Osbeck Laholm*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.laholm.se/barn-och-utbildning/osbecksgymnasiet/>

Lindesbergs kommun. (2014). *Gymnasieskola*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.lindesberg.se/10/barn--utbildning/gymnasieskola.html>

Lindgren, L. (2008). *Utvärderingsmonstret: Kvalitets- och resultatmätning i den offentliga sektorn*. Lund: Studentlitteratur.

Lärarförbundet. (2012). *HÖK 12 - sammanfattning av det kommunala avtalet för lärare*. Hämtad 2014-11-17 från <https://www.lararforbundet.se/artiklar/hok-12-sammanfattning-av-det-kommunala-avtalet-for-larare>

Lärarnas Riksförbund. (2012). *Bli lärare*. Hämtad 2014-12-02, från <http://www.lr.se/duidinyrkesroll/grundutbildning/blilarare.4.55a3cce312c2c08e594800025533.html>

Löfgren, A. (2012). *Stöd på gymnasieskolan: vad är det för särskilt med det? En studie om hur några speciallärare och specialpedagoger uppfattar stödet för elever på gymnasiet* (Yrkesexamen). Stockholm: Specialpedagogiska institutionen, Stockholms universitet. Tillgänglig: <http://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A615804&dswid=-6847>

Nils Fredriksson Utbildning. (2014). *Detta får du hos oss*. Hämtad 2014-10-24, från http://nfgy.se/?page_id=160

Olsson, S., & Svensson, M. (2006) *Konkurrens mellan skolor sett ur ett studie- och yrkesvägledarperspektiv* (Examensarbete). Malmö: Lärarutbildningen, Individ och samhälle, Malmö högskola, Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2043/2583>

Quennerstedt, A. (2006). *Kommunen – en part i utbildningspolitiken?* (Doktorsavhandling, Örebro Studies in Education, 14). Örebro: Örebro universitetsbibliotek. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-343>

Regeringen. (2013a). *Ansaret för skolan i Sverige*. Hämtad 2014-05-12, från <http://www.regeringen.se/sb/d/3708/a/15579>

Regeringen. (2013b). *Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Statens skolinspektion*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Ronneby kommun. (2014). *Gymnasieskola*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.ronneby.se/sv/utbildning-och-barnomsorg/gymnasieskolan/>

SCB. (2014a). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön. År 2000-2013*. Hämtad 2014-10-25, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommunlg/table/tab1eViewLayout1/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014f). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Blekinge län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]*. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommunlg/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014h). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Hallands län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 200-2013 [2013]*. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommunlg/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014e). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Jönköpings län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]*. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommunlg/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014k). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Norrbottens län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]*. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommunlg/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014g). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Skåne län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]*. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommunlg/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014d). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Stockholms län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]*. Hämtad 2014-12-02, från

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommun1g/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a

SCB. (2014c). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Stockholms län, Jönköpings län, Blekinge län, Skåne län, Hallands län, Örebro län, Västmanlands län, Norrbottens län], yrke SSYK [gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen, speciallärare], kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommun1g/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a*

SCB. (2014j). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Västmanlands län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommun1g/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a*

SCB. (2014i). *Genomsnittlig månadslön inom primärkommunal sektor efter län [Örebro län], yrke SSYK [alla förutom gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnen, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare] och kön [totalt (kvinnor och män)]. År 2000-2013 [2013]. Hämtad 2014-12-02, från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0106_AM0106A/Kommun1g/?rxid=b384e0b2-ecdd-44e6-96fe-65e45ee0a74a*

SCB. (2014b). *Län och kommuner i kodnummerordning*. Hämtad 2014-10-25, från http://www.scb.se/Pages/List_257281.aspx

SCB. (u.å.). *Standard för svenska yrkesklassificering (SSYK)*. Hämtad 2014-10-28, från <http://www.scb.se/ssyk/>

SFS 2011:556. *Förordning med instruktion för Statens skolinspektion*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 1991:900. *Kommunallag*. Stockholm: Finansdepartementet.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Sigtuna kommun. (2013). *Välkommen till dig som ska söka till eller går på gymnasiet*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.sigtuna.se/sv/Barn--Utbildning/Gymnasium/>

SIRIS. (2013e). *Gymnasieskolan – Kostnader [Hallstahammars kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://sirisskolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=19&P_KOMMUNKOD=1961&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013b). *Gymnasieskolan – Kostnader [Jönköpings kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://sirisskolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=06&P_KOMMUNKOD=0680&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013g). *Gymnasieskolan – Kostnader [Karlshamns kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://sirisskolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=10&P_KOMMUNKOD=1082&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013c). *Gymnasieskolan – Kostnader [Laholms kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://sirisskolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=13&P_KOMMUNKOD=1381&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013j). *Gymnasieskolan – Kostnader [Lindesbergs kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://sirisskolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=18&P_KOMMUNKOD=1885&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013i). *Gymnasieskolan – Kostnader [Ronneby kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://sirisskolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=10&P_KOMMUNKOD=1081&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013f). *Gymnasieskolan – Kostnader [Sigtuna kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://siriskolverket.se/reports/rwserverlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=01&P_KOMMUNKOD=0191&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013a). *Gymnasieskolan – Kostnader [Stockholms kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://siriskolverket.se/reports/rwserverlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=01&P_KOMMUNKOD=0180&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013h). *Gymnasieskolan – Kostnader [Svedala kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://siriskolverket.se/reports/rwserverlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=12&P_KOMMUNKOD=1263&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SIRIS. (2013d). *Gymnasieskolan – Kostnader [Övertorneå kommun]*. Hämtad 2014-10-24, från http://siriskolverket.se/reports/rwserverlet?cmdkey=common¬geo=&report=kostnader&P_VERKSAR=2013&P_LANKOD=25&P_KOMMUNKOD=2518&P_VERKSFORM=21&P_VFTYP

SKL. 2014. *Styre i Kommuner 1994-.* [xlsx]: SKL. Hämtad 2014-10-28, från <http://www.skl.se/demokratiledningstyrning/valmaktfordelning/valresultatmaktfordelning.370.html>

SKL. (2011). *310 val: 2010 års kommun- och landstingsval.* [pdf]: SKL Hämtad 2014-10-28), från <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-654-5.pdf?issuusl=ignore>

Skolinspektionen.(2013n). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Arlandagymnasiets enhet 1 i Sigtuna kommun.* Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen.(2013o). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Arlandagymnasiets enhet 4 i Sigtuna kommun.* Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013s). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av ESS-gymnasiet [i] Stockholms kommun.* Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013p). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Gränsälvgymnasiet Övertorneå i Övertorneå kommun.* Umeå: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013r). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Naturbruksgymnasiet i Blekinge i Ronneby kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013t). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Nils Fredriksson-utbildning i Svedala kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013d). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Osbecksgymnasiet i Laholms kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013e). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Kantzowska gymnasiet i Hallstahammars kommun.* Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013h). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Vägga 1 IM, HU, SA, VO i Karlshamns kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013i). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Vägga 2 EE, ES, FT, VF i Karlshamns kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013j). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Vägga 3 BA, EK, HT, RL i Karlshamns kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013m). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn av Vägga 5 NV, HPSP i Karlshamns kommun.* Lund: Skolinspektionen

Skolinspektionen.(2013q). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn i Bäckadalsgymnasiet RO1 i Jönköpings kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013c). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn i Bäckadalsgymnasiet RO3 i Jönköpings kommun.* Lund: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013k). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn i Lindeskolan 1 i Lindesbergs kommun*. Linköping: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013f). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn i Lindeskolan 2 i Lindesbergs kommun*. Linköping: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013l). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn i Lindeskolan 3 i Lindesbergs kommun*. Linköping: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013g). *Beslut för gymnasieskola efter tillsyn i Lindeskolan 4 i Lindesbergs kommun*. Linköping: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2014b). *Beslut för gymnasieskola och gymnasiesärskola efter tillsyn i Aranäsgymnasiet Enhet 1 i Kungsbacka kommun*. Göteborg: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2013b). *Kvalitetsgranskning*. Hämtad 2014-09-15, från www.skolinspektionen.se/kvalitetsgranskning

Skolinspektionen. (2014a). *Regelbunden tillsyn 2013*. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2014d). *Regelbunden tillsyn av gymnasieskolor, Skolinspektionen 2013*. [xlsx]: Skolinspektionen. Hämtad 2014-10-10, från <http://skolinspektionen.se/sv/Statistik/Statistik-om-regelbunden-tillsyn/Regelbunden-tillsyn-2013/Tabeller-regelbunden-tillsyn-2013/>

Skolinspektionen. (2013a). *Skolinspektionens årsredovisning 2013*. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen. (2014c). *Tabeller regelbunden tillsyn 2013*. Hämtad 2014-10-10, från <http://skolinspektionen.se/sv/Statistik/Statistik-om-regelbunden-tillsyn/Regelbunden-tillsyn-2013/Tabeller-regelbunden-tillsyn-2013/>

Skolverket. (2013b). *Gymnasieutbildning*. Hämtad 2014-09-22, från <http://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning>

Skolverket. (2013a). *Mer om skolans ansvar*. Hämtad 2014-05-09, från <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar>

Skolverket. (2013d). *Nationella program*. Hämtad 2014-10-26, från <http://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning/gymnasieskola/program-och-utbildningar/nationella-program>

Skolverket. (2011). *Program för gymnasieskolan före höstterminen 2011*. Hämtad 2014-10-26, från <http://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning/gymnasieskola/fore-ht-2011/program>

Skolverket. (2013c). *Program och utbildningar*. Hämtad 2014-09-22, från <http://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning/gymnasieskola/program-och-utbildningar>

SOU 2014:5. *Staten får inte abdikera: Om kommunaliseringen av den svenska skolan*. Stockholm: Fritzes.

SOU 2007:79. *Tre nya skolmyndigheter*. Stockholm: Fritzes.

SOU 2007:101. *Tydlig och öppen: Förslag till en stärkt skolinspektion*. Stockholm: Fritzes.

Stockholms stad. (2014b). *Hitta och jämför gymnasieskolor [fristående/privat]*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.stockholm.se/-/Jamfor/?enhetstyp=ee756226a1914c6d9582eed28a52ff37&slumpfro=1707316984&gomminlista=&ingaomrade n=False&omraden=Bromma,Enskede-Arsta-Vantor,Farsta,Hagersten-Liljeholmen,Hasselby-Vallingby,Kungsholmen,Normalm,Rinkeby-Kista,Skarpnack,Skarholmen,Spanga-Tensta,Sodermalm,Alvsjo,Ostermalm&val=Frist%C3%A5ende/privat&ingetval=0&sekundaraval=,&ingetsekundartval=1,1>

Stockholms stad. (2014a). *Hitta och jämför gymnasieskolor [kommunalt]*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.stockholm.se/-/Jamfor/?enhetstyp=ee756226a1914c6d9582eed28a52ff37&slumpfro=1707316984&gomminlista=&ingaomrade>

n=False&omraden=Bromma,Enskede-Arsta-Vantor,Farsta,Hagersten-Liljeholmen,Hasselby-Vallingby,Kungsholmen,Norrmalm,Rinkeby-Kista,Skarpnack,Skarholmen,Spanga-Tensta,Sodermalm,Alvsjo,Ostermalm&val=Kommunalt&ingetval=0&sekundaraval=&ingetsekundartval=1,1

Svedala kommun. (2014). *Gymnasium*. Hämtad 2014-10-24, från http://www.svedala.se/barn_och_utbildning/gymnasium/

Södergren, B. (1992). *Decentralisering - Förändring i företag och arbetsliv* (Doktorsavhandling, Organization and Management). Förlagsort: Stockholm. Förlag: Ekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hhs:diva-906>

Vägga Gymnasieskola. (2014). *Skola vid havet*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.karlshamn.se/sv/Vagga-Gymnasieskola/Om-Vagga/>

Övertorneå kommun. (2013). *Gränsälvgymnasiet*. Hämtad 2014-10-24, från <http://www.overtornea.se/sv/Barn--utbildning/Gransalvgymnasiet/>

Bilaga 1. Urvalsprocess

Ingående urvalsförlopp vid OSU i Excel

Ur SI:s statistik över regelbunden tillsyn 2013 framsorteras kommunala gymnasier, kommuner vars skola/skolor saknar brister bortsorteras.

En kolumn slumpmässiga nummer skapas intill undersökningsenheternas kolumn genom att formeln =RAND() i en cell jämte den första undersökningsenheten kopieras ner längs kolumnen och ger mig slumpmässiga nummer åt varje enhet. Undersökningsenheterna utgörs först av kommuner. Sedan sorteras kolumnen med kommuner efter frysta slumpmässiga nummer. Sortering kräver att formlerna vid de slumpmässiga numren fryses, ersätts med värden, jag kopierar nummerkolumnen, högerklickar i den och under Paste Special väljer Paste Values. Sortering av värden sker genom att kolumnerna markeras och genom funktionen Sort Ascending sorteras värdena i storleksordning, sedan väljer jag de första tio enheterna. De tio första kommunerna i kolumnen väljs sedan. Vid varje utvald kommun ska en skola väljas. Alla ingående skolor under en kommun ställs upp i en kolumn. Bredvid kolumnen skapas en kolumn med slumpmässiga värden. Sedan sorteras skolorna efter frysta slumpmässiga värden. Sedan väljs den första skolan i kolumnen.

Granskade kommuner 2013 med brister som det första urvalssteget utfördes på

Arjeplog, **Borås**, Botkyrka, Eskilstuna, **Götene**, **Hallstahammar**, Hjo, **Jönköping**, **Karlshamn**, **Laholm**, Lekeberg, Lindesberg, Ludvika, **Malung-Sälen**, **Norsjö**, **Olofström**, Osby, **Ronneby**, Sigtuna, Smedjebacken, Staffanstorps, Stockholm, Strömstad, Svedala, Säters, **Tanum**, Trelleborg, Uppsala, Vansbro, **Överkalix**, Övertorneå (SI 2014d). Fullständig referens återfinns i referenslista

Granskade kommunala gymnasieskolor och skolenheter med brister 2013 som det andra urvalssteget utfördes på, samt vilket län respektive kommun tillhör

Hallstahammar (Västmanlands län)

Kantzowska gymnasiet

Gymnasieskolan Knut Hahn 3

Naturbruksgymnasiet i Blekinge

Jönköping (Jönköpings län)

Bäckadalsgymnasiet RO1

Bäckadalsgymnasiet RO3

Sandagymnasiet RO1

Sandagymnasiet RO3

Sandagymnasiet RO4

Per Brahegymnasiet RO1

Per Brahegymnasiet RO2

Per Brahegymnasiet RO3

Erik Dahlbergsgymnasiet RO1

Erik Dahlbergsgymnasiet RO4

Sigtuna (Stockholms län)

Arlandagymnasiet 1

Arlandagymnasiet 3

Arlandagymnasiet 4

Stockholm (Stockholms län)

Bromma gymnasium

ESS-gymnasiet

Frans Schartaus gymnasium

Sprintgymnasiet

Sthlm Transport & Fordon

Karlshamn (Blekinge län)

Vägga 1 IM, HU, SA, VO

Vägga 2 EE, ES, FT, VF

Vägga 3 BA, EK, HT, RL

Vägga 5 NV, HPSP

Svedala (Skåne län)

Nils Fredriksson-utbildning

Övertorneå (Norrbottens län)

Gränsälvgymnasiet Övertorneå

(SI 2014d; SCB 2014b)

Laholm (Hallands län)

Osbecksgymnasiet

Fullständiga referenser återfinns i referenslistan.

Lindesberg (Örebro län)

Lindeskolan 1

Lindeskolan 2

Lindeskolan 3

Lindeskolan 4

Ronneby (Blekinge län)

Gymnasieskolan Knut Hahn 1

Gymnasieskolan Knut Hahn 2

Utfall av urvalsprocess

Kommuner, skolor och skolenheter som är urvalsprocessens resultat är markerade.

Tabell 3: Granskade kommuner 2013 med brister ordnade efter stigande slumpmässigt nummer

Kommun	Slumpmässigt nummer
Stockholm	0,031765161296101
Jönköping	0,0526481769928631
Laholm	0,106529132504967
Övertorneå	0,189834078846881
Hallstahammar	0,221914185274182
Sigtuna	0,229269076875719
Karlshamn	0,230065130858121
Svedala	0,279928403363757
Ronneby	0,332511987135262
Lindesberg	0,333569900624105
Tanum	0,36729540114286
Botkyrka	0,381767276667146
Götene	0,389899108090158
Norsjö	0,442096131601192
Trelleborg	0,534459674579506
Överkalix	0,546568675114024
Ludvika	0,592191250284534
Borås	0,605286655991454
Malung-Sälen	0,62494010340226
Smedjebacken	0,628754253175069
Staffanstorps	0,666500965078875
Hjo	0,746198305654602
Osby	0,747333361309821
Säter	0,753328505487614
Uppsala	0,803980088734448
Eskilstuna	0,809966777090936
Strömstad	0,829150525173064
Vansbro	0,846959283360399
Arjeplog	0,874546079826285
Olofström	0,889535782780483
Lekeberg	0,904957668184495

Tabell 4: Granskade skolor i Stockholm 2013 ordnade efter stigande slumpmässigt nummer

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
ESS-gymnasiet	0,0299166379460329
Sprintgymnasiet	0,166276131226557
Bromma gymnasium	0,212946432129051
Frans Schartaus gymnasium	0,525954684005152
Sthlm Transport&Fordon	0,854798683884713

Tabell 5: Granskade gymnasieskolor i Jönköping 2013 ordnade efter stigande slumpmässigt nummer

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Bäckadalsgymnasiet: Bäckadalsgymnasiet RO1 Bäckadalsgymnasiet RO3	0,0610831321790857
Sandagymnasiet: Sandagymnasiet RO1 Sandagymnasiet RO3 Sandagymnasiet RO4	0,413580114949576
Per Brahegymnasiet: Per Brahegymnasiet RO1 Per Brahegymnasiet RO2 Per Brahegymnasiet RO3	0,524402801975411
Erik Dahlbergsgymnasiet: Erik Dahlbergsgymnasiet RO1 Erik Dahlbergsgymnasiet RO4	0,816248152303619

Tabell 6: Granskad gymnasieskola i Laholm 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Osbecksgymnasiet	Ej tillämpligt (N/A)

Tabell 7: Granskad gymnasieskola i Övertorneå 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Gränsälvgymnasiet Övertorneå	N/A

Tabell 8: Granskad gymnasieskola i Hallstahammar 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Kantzowska gymnasiet	N/A

Tabell 9: Granskad gymnasieskola i Sigtuna 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Arlandagymnasiet: Arlandagymnasiet 1 Arlandagymnasiet 3 Arlandagymnasiet 4	N/A

Tabell 10: Granskad gymnasieskola i Karlshamn 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Vägga Gymnasieskola: Vägga 1 IM, HU, SA, VO Vägga 2 EE, ES, FT, VF Vägga 3 BA, EK, HT, RL Vägga 5 NV, HPSP	N/A

Tabell 11: Granskad gymnasieskola i Svedala 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Nils Fredriksson-utbildning	N/A

Tabell 12: Granskade gymnasieskolor i Ronneby 2013 ordnade efter stigande slumpmässigt nummer

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Naturbruksgymnasiet i Blekinge	0,0459462221455251
Gymnasieskolan Knut Hahn: Gymnasieskolan Knut Hahn 1 Gymnasieskolan Knut Hahn 2 Gymnasieskolan Knut Hahn 3	0,298492420675946

Tabell 13: Granskad gymnasieskola i Lindesberg 2013

Gymnasieskola	Slumpmässigt nummer
Lindeskolan: Lindeskolan 1 Lindeskolan 2 Lindeskolan 3 Lindeskolan 4	N/A

Bilaga 2. Tabellsammanställning av förelägganden inom de sju bedömningsområdena

För Tabell 14-20 visas förelägganden inom respektive bedömningsområde. Förelägganden som ställs mot varandra, d.v.s. förelägganden som bedömts vara exakt lika formuleringsmässigt eller vara olika formuleringsmässigt men lika innebördsmässigt, är förelägganden med samma kombination av bokstav och siffra. Förelägganden som saknar en kombination av bokstav och siffra ställs inte mot något annat föreläggande.

Fullständiga referenser återfinns i referenslistan.

Tabell 14: Kommuner och brister inom a) bedömning och betygssättning

Jönköping	Stockholm	Karlshamn
”Läraren ska vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och ska göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.” (SI 2013q:9).	”Se till att lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.” (SI 2013s:7). ”Se till att det efter introduktionsprogram utfärdas gymnasieintyg, skriftlig bedömning och sammanställning i enlighet med författningarna.” (SI 2013s:7). ”Se till att elever informeras om grunderna för betygssättningen.” (SI 2013s:7).	”Se till att eleverna fortlöpande informeras om sin utveckling.” (SI 2013h:9; 2013j:8; 2013m:8).

Tabell 15: Kommuner och brister inom b) grundläggande värden och inflytande

Jönköping	Laholm	Karlshamn
”Eleverna ska ha ett reellt inflytande på undervisningens innehåll.” (SI 2013q:6). ”Utbildningen ska förmedla respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.” (SI 2013c:6). b1: ”Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.” (SI 2013c:6).	”I planeringen av verksamheten ska utformningen av elevernas inflytande anges.” (SI 2013d:6). b1: ”Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.” (SI 2013d:6).	”Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.” (SI 2013h:7; 2013i:4; 2013j:6; 2013m:6).

Tabell 16: Kommuner och brister inom c) omfattning, innehåll och resursfördelning

Stockholm	Hallstahammar	Laholm
”Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.” (SI 2013o:9).	c1: ”Se till att det för varje introduktionsprogram finns en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll.” (SI 2013e:6).	c1: ”På varje introduktionsprogram ska det finnas en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll.” (SI 2013d:12).

Tabell 17: Kommuner och brister inom d) pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Jönköping	Övertorneå	Hallstahammar	Lindesberg	Laholm	Karlshamn
<p>”Rektorn ska se till att lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.” (SI 2013c:10).</p> <p>”Rektorn ska se till att personal vid skolenheten får möjlighet till kompetensutveckling.” (SI 2013c:10).</p>	<p>”Rektorn måste se till att skolans kvalitetsarbete tar sin utgångspunkt i skolans resultat och måluppfyllelse.” (SI 2013p:5).</p> <p>”Rektorn måste se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat.” (SI 2013p:5).</p>	<p>d2: ”Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013e:5).</p> <p>d1: ”Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och det finns rutiner i för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.” (SI 2013e:5).</p>	<p>”Rektorn måste se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande samt att lärarna får pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.” (SI 2013k:3; 2013f:3; 2013l:3; 2013g:4).</p> <p>d2: ”Rektorn måste ansvara för att det vid den egna skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013k:3; 2013l:3).</p> <p>d2: ”Rektorn måste ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013f:4).</p> <p>d2: ”Rektorn måste ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013g:4).</p> <p>d1: ”Rektor måste ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.” (SI 2013f:4).</p> <p>d1: ”Rektorn måste ansvara för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.” (SI 2013g:4).</p> <p>”Rektorn måste ansvara för att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.” (SI 2013k:4; 2013l:4).</p>	<p>”Rektorn ska se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.” (SI 2013d:10).</p> <p>d2: ”Rektorn ska ta ansvar för att det på skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013d:10).</p> <p>”Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.” (SI 2013d:11).</p>	<p>d2: ”Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.” (SI 2013h:10; 2013i:6; 2013j:9; 2013m:8).</p> <p>d1: ”Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat så att konstaterade utvecklingsbehov kan redovisas till huvudmannen.” (SI 2013h:10; 2013i:6; 2013j:9).</p>

Tabell 18: Kommuner och brister inom e) särskilt stöd

Sigtuna	Jönköping	Stockholm	Övertorneå	Lindesberg	Ronneby	Svedala	Laholm	Karlshamn
<p>e1: "Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver." (SI 2013n:6).</p> <p>e5: "Se till att rektor beslutar om åtgärdsprogram där elevens behov anges, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013n:6)</p> <p>e5: "Se till att åtgärdsprogram beslutas av rektor och att det där i anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013o:4).</p> <p>e2: "Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler detta till rektor." (SI 2013o:4).</p> <p>e3: "Säkerställ att rektor ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds." (SI 2013o:4).</p>	<p>e4: "Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det." (SI 2013q:8).</p> <p>e3: "Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds." (SI 2013c:9).</p> <p>e5: "Åtgärdsprogram ska beslutas av rektor och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013c:9).</p>	<p>e5: "Att rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013s:5).</p> <p>e6: "Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och att insatserna utvärderas löpande." (SI 2013s:5).</p>	<p>"När det uppmärksammas att en elev riskerar att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås måste rektor se till att behovet av särskilt stöd anmäls." (SI 2013p:4).</p> <p>"I skolans åtgärdsprogram måste tydligt framgå vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013p:4).</p> <p>e4: "Skolan måste se till att ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det." (SI 2013p:4).</p>	<p>e4: "Skolan måste ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det." (SI 2013g:4).</p>	<p>e5: "Se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013r:4).</p>	<p>e7: "Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses." (SI 2013t:4)</p>	<p>e1: "Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver." (SI 2013d:8).</p> <p>e2: "Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektor." (SI 2013d:9).</p> <p>e3: "Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds." (SI 2013d:9).</p> <p>"Vid utredningen ska samråd med elevhälsan ske." (SI 2013d:9).</p> <p>e5: "Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013d:9).</p> <p>e6: "Åtgärdsprogrammen ska följas upp och insatserna ska utvärderas löpande." (SI 2013d:9).</p>	<p>e7: "Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses." (SI 2013h:8; 2013j:8; 2013m:7).</p> <p>"Enligt skollagen ska åtgärdsprogram ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas." (SI 2013i:6).</p>

Tabell 19: Kommuner och brister inom f) trygghet och studiero

Sigtuna	Jönköping	Ronneby	Laholm	Karlshamn
<p>”Se till att lärarna tillämpar rätten att vidta de tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna studiero.” (SI 2013n:4).</p> <p>f1: ”Se till att skolan strävar efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.” (SI 2013n:4).</p> <p>f3: ”Se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013n:4).</p>	<p>f1: ”Skolan ska sträva efter att skapa en god miljö för lärande och utveckling.” (SI 2013q:7).</p> <p>”Skolmiljön ska präglas av trygghet och studiero.” (SI 2013c:8).</p> <p>f2: ”Vid skolenheten ska det genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.” (SI 2013c:8).</p>	<p>f3: ”Se till att det för skolan finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013r:3).</p>	<p>f2: ”Vid skolan ska det genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.” (SI 2013d:7).</p> <p>f3: ”För varje skolenhet ska det finnas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013d:8).</p>	<p>f3: ”Se till att det finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013h:7; 2013j:7; 2013m:6).</p> <p>f3: ”Se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.” (SI 2013i:5).</p>

Tabell 20: Kommuner och brister inom g) undervisning och lärande

Jönköping	Laholm	Karlshamn
<p>”Undervisningen i skolan ska utgå från och omfatta examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner och kursplaner.” (SI 2013q:4).</p> <p>”Undervisningen i skolan ska utgå ifrån och omfatta examensmålen för respektive nationellt program.” (SI 2013c:4).</p> <p>”Lärarna ska samverka i arbetet med att nå utbildningens mål.” (SI 2013q:4; 2013c:4).</p> <p>g2: ”Lärarna ska utgå från elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.” (SI 2013q:4).</p> <p>g1: ”Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.” (SI 2013q:4; 2013c:4).</p>	<p>”Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.” (SI 2013d:3).</p> <p>g3: ”Lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.” (SI 2013d:4).</p> <p>g2: ”Lärarna ska anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.” (SI 2013d:4).</p> <p>g1: ”Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.” (SI 2013d:4).</p>	<p>”Se till att lärarna klargör för eleverna vilka mål utbildningen har.” (SI 2013h:4; 2013j:4; 2013m:4).</p> <p>g2: ”Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.” (SI 2013h:4; 2013j:4; 2013m:4).</p> <p>g3: ”Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.” (SI 2013h:4; 2013j:4).</p> <p>g3: ”Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/program[målen].” (SI 2013i:3).</p> <p>g1: ”Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.” (SI 2013h:5; 2013j:4; 2013m:4).</p>

Bilaga 3. Värden på de potentiella förklaringsfaktorerna i respektive kommun

Tabell 21: Värden på potentiella förklaringsfaktorer för kommuner som har minst en brist som är samma eller liknar minst en annan kommuns brist

Faktor	Stockholm	Jönköping	Laholm	Övertorneå	Hallstahammar	Sigtuna	Karlshamn	Svedala	Ronneby	Lindesberg
Programtyper	S	E, B	E, H, N, S	B, E, H, N, S	B, E	N, H, S	B, E, H, N, O, S	N, S	.	B, E, H, N, O, S
Kostnad per elev	54 100	40 800	66 200	46 800	71 900	56 900	53 900	64 600	56 200	66 900
Undervisning	107 400	90 100	136 000	104 200	186 600	93 000	108 500	132 800	124 500	127 400
Totalt	(SIRIS 2013a)	(SIRIS 2013b)	(SIRIS 2013c)	(SIRIS 2013d)	(SIRIS 2013e)	(SIRIS 2013f)	(SIRIS 2013g)	(SIRIS 2013h)	(SIRIS 2013i)	(SIRIS 2013j)
Förhållande	50,37 %	45,28 %	48,68 %	44,91 %	38,53 %	61,18 %	49,68 %	48,64 %	45,14 %	52,51 %
Majoritet	A: M, C, FP, KD	A: M, C, FP, KD, MP	A: M, C, FP, KD	v: S, V, Öfa	v: S, V	b: C, S, MP	b: C, FP, KD, S	A: M, C, FP, B-P	A: M, C, FP, KD	v: S, V, MP
	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)	(SKL 2014d)
Lärarlön	31 800	29 825	31 100	30 375	30 250	31 800	29 550	30 375	29 550	29 575
Lön	96,74 %	101,10 %	102,82 %	104,24 %	100,81 %	96,74 %	102,29 %	100,35 %	102,29 %	100,87 %
Förhållande										
Gymnasier	26	4	1	1	1	1	1	1	1	1
Kommunala	71	7	1	0	0	3	0	1	1	0
Fristående	(Stockholms stad 2014b)	(Jönköpings kommun u.å.)	(Laholms kommun 2014a; 2014b)	(Övertorneå kommun 2013)	(SI 2013i:2; Hallstahammars kommun 2014)	(Sigtuna kommun 2013)	(Karlshamns kommun 2013)	(Svedala kommun (2014)	(Ronneby kommun 2014)	(Lindesbergs kommun 2014)
Förhållande	26,80 %	36,36 %	50 %	100 %	100 %	25 %	100 %	50 %	50 %	100 %

Se nästa sida för tabellförklaring.

Programtyper: Kommunens typ av erbjudna gymnasieprogram 2013 avgränsat till Naturvetenskap (N), Bygg (B), Samhällskunskap (S), El (E), Hotell och restaurang (H) och Omvårdnad (O).

Kostnad per elev: Rubrik till de tre faktorerna nedan.

Undervisning: Kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013.

Totalt: Kommunens totala kostnad (kr) per gymnasieelev 2013.

Förhållande: Kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013 som andel av kommunens totala kostnader per gymnasieelev 2013.

Majoritet: Kommunens politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre (A), blocköverskridande styre (b) eller vänsterstyre (v).

Lärarlön: Rubrik till de två faktorerna nedan.

Lön: Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor och män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnena, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner.

Förhållande: Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor och män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnena, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner, detta i relation till kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke och kön (kvinnor plus män) 2013 för alla övriga löner sammanfattade som ett medelvärde av dessa övriga löner.

Gymnasier: Kommunens antal gymnasier 2014.

Kommunala: Kommunens antal kommunala gymnasier 2014.

Fristående: Kommunens antal fristående gymnasier 2014.

Förhållande: Kommunens kommunala gymnasier 2014 som andel av antalet kommunala gymnasier i kommunen 2014 plus fristående gymnasier i kommunen 2014.

Ofa = Övertorneås fria alternativ, B-P = Bara-Partiet

Se Bilaga 5 för ytterligare information kring Programtyper.

Se Bilaga 6 för ytterligare information kring Lärarlön.

Slutgiltiga värden redovisas med högst två decimaler.

. = Ronneby har inga gymnasieprogram som går att översätta till de programtyper min studie berör, se Bilaga 7.

Fullständiga referenser återfinns i referenslistan.

Bilaga 4. Jämförelseredogörelse för värden på potentiella förklaringsfaktorer

Rubrikerna nedan betecknar de potentiella förklaringsfaktorerna som i Bilaga E. Alla beräkningars slutgiltiga resultat har med två decimaler som högst. Redogörelsen gäller värden som inte är exakt lika.

Att jämföra Programtyper

Definition: När en kommun erbjuder någon eller några programtyper (inte alla) som en annan kommun erbjuder (om en kommun erbjuder en programtyp måste kommunen/kommunerna erbjuda mer än en programtyp) liknar dessa värden varandra. T.ex. att en erbjuder typerna N och S medan en annan erbjuder N, E och B.

Att jämföra Kostnad per elev

Gällande faktorn *Kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013* används formeln $(v_{\max} - v_{\min}) / n = (71900 - 40800) / 10 = 3110$

Definition: Värden gällande undervisningskostnad (i absoluta tal) liknar varandra om skillnaden högst är 3110 kr.

Gällande faktorn *Kommunens totala kostnader (kr) per gymnasieelev 2013* används formeln $(v_{\max} - v_{\min}) / n = (186600 - 90100) / 10 = 9650$

Definition: Värden gällande total kostnad (i absoluta tal) liknar varandra om skillnaden är högst 9650 kr.

Gällande faktorn *Kommunens kostnad (kr) för undervisning per gymnasieelev 2013 som andel av kommunens totala kostnader per gymnasieelev 2013* används formeln

$$(v_{\max} - v_{\min}) / n = (61,18 - 38,53) / 10 = 2,265 \approx 2,27$$

Definition: Värden gällande undervisningskostnad som procentandel av total kostnad liknar varandra om skillnaden är högst 2,27 procentenheter.

Att jämföra Politisk majoritet

Gällande faktorn *Kommunens politiska majoritet efter valet 2010 (partier samt om det rör sig om Alliansstyre (A), blocköverskridande styre (b) eller vänsterstyre (v))* finns två definitioner.

Definition 1: Värden gällande politisk majoritet liknar varandra om samma styre förekommer men skillnader finns gällande vilka partier som ingår men där minst ett parti måste vara gemensamt mellan kommunerna.

Definition 2: Värden gällande politisk majoritet liknar varandra om olika styre förekommer (Alliansstyre och blocköverskridande styre kan jämföras med varandra och vänsterstyre och blocköverskridande kan jämföras med varandra, Alliansstyre och vänsterstyre kan inte jämföras med varandra) men där ett eller flera partier är gemensamma mellan kommunerna.

Att jämföra Lärarlön

Gällande faktorn *Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor plus män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen, gymnasielärare i yrkesämnena, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner* används HÖK 12.

Fullständig referens återfinns i referenslistan.

HÖK 12 är Lärarförbundets kollektivavtal för anställda inom kommunen, landstinget, kommunalt ägda företag eller inom arbetsgivarorganisationen Pacta och gäller från 2012. HÖK 12 omfattar bl.a. lärare i gymnasieskola som bedrivs i kommunal regi. Gällande löner 2013 är läraryrket medlemmar i en kommun garanterade minst samma löneökningar som andra grupper på arbetsmarknaden, det s.k. märket som sätts av parterna inom industriavtalet (Lärarförbundet 2012). I det nya industriavtalet ligger märket på 6,8 % under en treårig avtalsperiod som löper från 1 april 2013 till 31 mars 2016. Under det första avtalsåret blir löneökningen 2 procent (Direkt/Affärsvärlden 2013, 2 april).

Beräknat utifrån de lärarlöner som finns med i mitt datamaterial blir löneförhöjningen i genomsnitt 607,9 kr enligt följande beräkning: $((31800 + 29825 + 29550 + 30375 + 31100 + 29575 + 30250 + 30375) / 8) * 0,02 = 607,125 \approx 607,13$

Länens löner adderas alltså och divideras sedan med antalet värden (åtta eftersom lönerna visas efter län och kommunerna som studien intresserar sig för fördelar sig på åtta län) för att få en genomsnittlig lön utifrån datamaterialet, denna genomsnittliga lön tillförs sedan en löneökning på 2 % som visar en genomsnittlig löneökning. Den minsta löneökningen är 2 %, och borde logiskt vara den minsta löneökningen som bedöms göra en skillnad vilket kan tolkas som att en löneökning på ett belopp upp till (men inte till och med) är för lik utgångslönen.

Definition: Värden gällande sammanfattad lärarlön liknar varandra om skillnaden understiger 607,13 kr.

Gällande *Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK och kön (kvinnor plus män) 2013 för gymnasielärare i allmänna ämnen,*

gymnasielärare i yrkesämnena, lärare i estetiska och praktiska ämnen och speciallärare sammanfattade som ett medelvärde av de fyra lärartypernas löner, detta i relation till kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke och kön (kvinnor plus män) 2013 för alla övriga löner sammanfattade som ett medelvärde av dessa övriga löner används två definitioner där den första använder formeln $(v_{\max} - v_{\min}) / n = (104,24 - 96,74) / 8 = 0,9375 \approx 0,94$

Definition 1: Värden gällande förhållandet mellan sammanfattad lärarlön och sammanfattad lön för övriga yrken liknar varandra om skillnaden högst är 0,94 procentenheter.

Då förhållandet kan vara 100 % (lärarlön = övrig lön), < 100 % (lärarlönen är lägre än övriga löner) och > 100 % (lärarlönen är högre än övriga löner) kan värden likna varandra om de befinner sig på samma sida.

Definition 2: Värden gällande förhållandet mellan sammanfattad lärarlön och sammanfattad lön för övriga yrken liknar varandra om de befinner sig på samma sida om 100 %.

Att jämföra Gymnasier

Gällande *Kommunens antal gymnasier 2014* och *Kommunens fristående gymnasier 2014* används formeln $(v_{\max} - v_{\min}) / n$ vilket för kommunala och fristående gymnasier ger $(v_{\max} - v_{\min}) / n = (4 - 0) / 10 = 0,4 \approx 1$ respektive $(v_{\max} - v_{\min}) / n = (7 - 0) / 10 = 0,7 \approx 1$

Stockholms värden är i absoluta tal extrema i jämförelse med övriga kommuners värden och i beräkningarna ovan har jag bortsett från Stockholm och avrundat de erhållna resultaten till 1 (ett) eftersom det inte kan skilja halva skolor mellan kommuner. P.g.a. Bilaga E:s klarhet vid de nu behandlade faktorerna säger den standardiserade beräkningsmodellen redan nu att inga värden gällande gymnasieskolor i absoluta tal liknar varandra eftersom det inte finns några värden i absoluta tal där skillnaden är ett (skillnaden mellan ett och noll räknas inte eftersom skillnaden mellan att ha en skola och inte ha en skola knappast är liten).

Gällande faktorn *Kommunens kommunala gymnasier 2014 som andel av antalet kommunala gymnasier i kommunen 2014 plus fristående gymnasier i kommunen 2014* används formeln $(v_{\max} - v_{\min}) / n = (100 - 25) / 10 = 7,5$

Definition: Värden gällande kommunala gymnasier som procentandel av antalet kommunala och fristående gymnasier liknar varandra om skillnaden är högst 7,5 procentenheter.

Bilaga 5. Gymnasieprogram och motsvarande programtyper

Tabell 22: Kommunens erbjudna gymnasieprogram som kan översättas till programtyper samt vilka programtyper gymnasieprogrammen motsvarar

Kommun	Översättningsbara gymnasieprogram	Programtyp
Stockholm	Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013s:2)	S
Jönköping	Bygg- och anläggningsprogrammet (SI 2013q:2) El- och energiprogrammet (SI 2013c:2)	B E
Laholm	El- och energiprogrammet (SI 2013d:2) Hotell- och turismprogrammet (SI 2013d:2) Naturvetenskapsprogrammet (SI 2013d:2) Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013d:2)	N S H E
Övertorneå	Bygg- och anläggningsprogrammet (SI 2013p:2) El- och energiprogrammet (SI 2013p:2) Naturvetenskapsprogrammet (SI 2013p:2) Restaurang- och livsmedelsprogrammet (SI 2013p:2) Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013p:2)	B E N R S
Hallstahammar	Bygg- och anläggningsprogrammet (SI 2013e:2) Byggprogrammet (SI 2013e:2) El- och energiprogrammet (SI 2013e:2) Elprogrammet (SI 2013e:2) Energiprogrammet (SI 2013e:2)	B B E E E
Sigtuna	Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013n:2; 2013o:2) Naturvetenskapsprogrammet (SI 2013n:2) Restaurang- och livsmedelsprogrammet (SI 2013n:2)	N S H
Karlshamn	Bygg- och anläggningsprogrammet (SI 2013j:2) Elprogrammet (SI 2013i:2) Energiprogrammet (SI 2013i:2) Hotell- och turismprogrammet (SI 2013j:2) Naturvetenskapsprogrammet (SI 2013m:2) Omvårdnadsprogrammet (SI 2013h:2) Restaurang- och livsmedelsprogrammet (SI 2013j:2) Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013h:2) Vård- och omsorgsprogrammet (SI 2013h:2)	B E E H N O H S O
Svedala	Naturvetenskapsprogrammet (SI 2013t:2) Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013t:2)	N S
Ronneby	. (SI 2013r)	.
Lindesberg	Bygg- och anläggningsprogrammet (SI 2013f:2) El- och energiprogrammet (SI 2013l:2) Naturvetenskapsprogrammet (SI 2013l:2) Restaurang- och livsmedelsprogrammet (SI 2013f:2) Samhällsvetenskapsprogrammet (SI 2013k:2) Vård- och omsorgsprogrammet (SI 2013g:2)	B E N R S V

Endast gymnasieprogram som går att översätta till mina definierade programtyper presenteras i tabellen. Översättningsbara program är sådana som nämns i Tabell 2 på sida 20.

Fullständiga referenser återfinns i referenslistan.

Bilaga 6. Månadslöner

Fullständiga referenser återfinns i referenslistan.

Tabell 23: Kommunens genomsnittliga månadslöner inom primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK (gymnasielärartyper) och kön (kvinnor och män) (SCB 2014c)

SSYK	Yrke	Stockholms län	Jönköpings län	Blekinge län	Skåne län	Hallands län	Örebro län	Västmanlands län	Norrbottnens län
2321	Gymnasielärare i allmänna ämnen	32 300	30 100	29 600	30 600	30 700	30 200	30 500	30 600
2322	Gymnasielärare i yrkesämnen	31 900	30 300	30 200	30 900	32 200	29 700	30 900	31 200
2323	Lärare i estetiska och praktiska ämnen	30 000	28 200	28 200	28 600	29 700	28 200	28 700	28 800
2340	Speciallärare	33 000	30 700	30 200	31 400	31 800	30 200	30 900	30 900

Löneuppgifter från SCB är av SCB avrundade till 100-tal, totaler är beräknade före avrundning (2014a). SCB kunde inte presentera en tabell som gör det möjligt att för varje yrke enkelt kunna jämföra lön mellan län genom att jämföra kolumnvis, så jag har konstruerat en egen. SCB kunde inte heller presentera medelvärden, dessa beräknas av mig.

Tabell 24: De fyra gymnasie­lä­rartypernas genomsnittliga månadslöner sammanfattade som ett medelvärde

Stockholms län	Jönköpings län	Blekinge län	Skåne län	Hallands län	Örebro län	Västmanlands län	Norrbottnens län
31 800	29 825	29 550	30 375	31 100	29 575	30 250	30 375

Ingen avrundning.

Tabell 25: Kommunens genomsnittliga månadslöner i primärkommunal sektor efter län, yrke SSYK (alla förutom gymnasie­lä­rartyper) och kön (kvinnor och män) (SCB 2014d; 2014e; 2014f; 2014g; 2014h; 2014i; 2014j; 2014k)

SSYK	Yrke	Sthlm:s län	Jkpg:s län	Blk län	Skåne län	Hall:s län	Örebro län	Vml:s län	Nb:s län
1110	Högre ämbetsmän och politiker	77 500	57 800	56 000	64 900	60 300	58 500	60 700	57 300
1210	Verkställande direktörer, verkschefer	62 700	49 500	38 900	53 300	44 700	52 900	47 200	48 500
1226	Verksamhetschefer inom offentlig förvaltning m.m.	45 200	35 300	37 800	40 000	38 100	37 200	40 400	36 000
1227	Verksamhetschefer inom utbildning	48 700	41 600	40 000	42 300	41 900	41 000	41 400	40 400
1228	Verksamhetschefer inom vård och omsorg	42 300	35 400	33 200	36 100	37 300	36 900	37 800	33 300
1229	Ovriga drift- och verksamhetschefer	52 900	43 400	42 100	46 900	46 500	41 900	46 900	42 800
1231	Ekonomichefer och administrativa chefer	61 300	55 400	48 700	54 900	52 300	53 800	50 600	48 000
1232	Personalchefer	62 200	52 100	48 800	52 300	54 700	53 300	48 900	47 000
1234	Reklam- och pr-chefer	54 400			52 400			52 000	48 700
1236	IT-chefer	60 500	54 800	45 600	47 900	42 200	47 600		42 600
1239	Övriga chefer inom specialområden	47 700	38 700	40 100	42 800	43 900	41 500	44 800	37 400
1316	Chefer för mindre enheter inom offentlig förvaltning m.m.	39 400	34 500	29 100	36 400	29 000	34 000	33 900	30 200
2113	Kemister				36 200				

2131	Systemvetare och programmerare	37 300	30 800	31 500	34 400		37 700	35 300	32 600
2139	Övriga dataspecialister	36 300	33 800	31 300	33 500	33 900	31 300	31 500	30 500
2141	Arkitekter och stadsplanerare	38 200	33 200	34 100	35 500	34 900	33700	34 200	36 000
2221	Läkare	65 400	66 900		66 400	74 100		67 500	
2225	Logopeder	32 000	31 100		30 600	31 100			
2229	Övriga hälso- och sjukvårdsspecialister				28 600				
2231	Barnmorskor	33 600			34 400				
2234	Barnsjuksköterskor	33 700	30 000	30 200	31 200	30 600	30 600	29 800	30 300
2235	Distriktsköterskor	35 000	31 300	30 000	32 800	31 600	32 700	31 600	31 400
2236	Andra sjuksköterskor med särskild kompetens	44 300	38 300	36 200	39 500	38 500	37 300	36 800	37 200
2330	Grundskollärare	30 200	27 500	27 300	27 800	28 600	27 400	27 700	28 000
2351	Skol- och utbildningskonsulenter m.fl.	34 100	31 700	31 300	31 600	32 500	32 200	31 400	31 500
2359	Övriga pedagoger med teoretisk specialkompetens	28 200	23 400	27 600	26 600	26 600	24 300	25 800	26 000
2412	Personaltjänstemän och yrkesvägledare	34 200	31 100	29 900	31 300	31 100	30 300	31 100	29 300
2419	Övriga företagsekonomer	38 600	33 600	32 600	33 800	32 500	32 400	32 200	31 500
2423	Företags-, förvaltnings- och organisationsjurister	45 500	43 500	36 500	42 700	45 400	42 800	37 500	42 600
2431	Arkivarier, museitjänstemän m.fl.	29 600	26 700	27 800	26 500	27 500	28 600	26 900	31 700
2432	Bibliotekarier m.fl.	28 200	27 300	26 900	27 500	27 300	28 200	26 900	27 300
2444	Språkvetare, översättare och tolkar		20 400		27 300		29 400		
2451	Journalister, författare, informatörer m.fl.	33 900	30 000	30 100	30 700	30 600	29 100	31 800	29 000
2470	Administratörer i offentlig förvaltning	35 700	32 400	31 000	32 600	32 700	31 700	33 200	29 700
2491	Psykologer m.fl.	37 100	33 700	37 000	35 200	36 000	35 800	36 500	37 900
2492	Socialsekreterare och kuratorer	30 400	28 800	27 900	28 100	28 800	28 000	28 400	29 000
3112	Byggnadsingenjörer och byggnadstekniker		24 300			26 000			
3115	Maskiningenjörer och maskintekniker	36 600	31 500	32 700	35 300	35 000	32 300	31 800	32 700
3118	Kartingenjörer m.fl.	32 000	27 000	27 900	28 400	28 400	29 600	27 600	26 300
3119	Övriga ingenjörer och tekniker	35 800	31 500	27 300	33 000	33 100	33 600	33 900	33 400
3121	Datatekniker	31 500	27 300	27 700	27 300	29 800	27 000	27 400	26 600
3134	Sjukhusingenjörer och sjukhustekniker				21 900				

3151	Byggnads- och brandinspektörer	35 200	32 300	31 600	34 300	33 600	31 300	32 600	33 400
3211	Lantmästare, trädgårdsingenjörer m.fl.	38 300	31 100	31 800	34 800	34 000	31 600	31 900	32 200
3221	Arbets terapeuter	29 600	26 800	27 100	27 300	28 400	27 200	27 000	27 100
3222	Miljö- och hälsoskyddsinspektörer m.fl.	31 400	29 400	29 600	30 400	30 600	29 300	30 100	29 400
3223	Dietister	35 200	28 600	32 500	30 300	32 100		31 300	27 900
3226	Sjukgymnaster m.fl.	28 900	27 100	26 900	27 000	27 800		27 200	27 300
3229	Övriga terapeuter	31 000	28 100	27 100	28 600	27 400	28 000	28 000	28 400
3231	Sjuksköterskor, medicin/kirurgi	34 800		30 800	33 300				
3233	Geriatrisksjuksköterskor	35 400	29 900	29 300	31 200	30 700	30 400	30 600	31 400
3234	Sjuksköterskor, psykiatrisk vård	39 100	30 200		29 800			28 700	
3239	Övriga sjuksköterskor	33 600	30 300		33 400	30 700	28 700	31 600	32 900
3240	Biomedicinska analytiker				27 200				
3310	Förskollärare och fritidspedagoger	28 300	25 500	24 400	26 100	26 300	25 200	26 000	26 000
3320	Andra lärare och instruktörer	29 200	26 300	22 600	26 500	26 300	23 800	26 000	25 600
3413	Fastighetsmäklare, fastighetsförvaltare m.fl.	40 100	32 000	34 300	35 200	34 800	30 000	34 600	34 700
3423	Platsförmedlare och arbetsvägledare	29 600	26 200	27 000	27 300	27 500	25 700	27 100	25 900
3431	Administrativa assistenter	25 500	24 300	24 600	24 800	26 200	25 500	26 300	26 100
3443	Socialförsäkringstjänstemän		24 300	24 100	24 200	24 400	23 600	23 900	23 800
3461	Behandlingsassistenter m.fl.	28 300	27 300	25 900	26 600	27 200	26 000	26 500	26 800
3462	Fritidsledare m.fl.	24 300	24 700	24 000	23 700	24 300	23 000	24 000	24 200
3473	Musiker, sångare, dansare m.fl. inom underhållning	27 400			28 600	26 600	27 100	26 500	25 300
3476	Inspicienter, rekvisitörer m.fl.	26 000	28 100	27 300	24 700	25 300	26 200	25 500	23 600
4112	Kontorssekreterare, läkarsekreterare m.fl.	28 100			24 900	23 200	25 800		25 800
4120	Bokförings- och redovisningsassistenter	27 500	24 800	24 300	25 400	25 200	24 900	24 700	24 600
4131	Lagerassistenter m.fl.	24 600	25 100	21 700	22 700	21 500	23 200	20 400	23 000
4140	Biblioteksassistenter m.fl.	23 500	22 300	23 200	22 600	22 600	22 400	22 100	23 100
4190	Övrig kontorspersonal	26 900	24 300	24 100	24 900	25 000	24 200	24 500	25 000
4221	Resebyrå- och turistbyråtjänstemän	23 100	22 800	21 300	24 700	22 100	24 600	21 900	24 300
4222	Receptionister m.fl.	23 500	22 400	22 900	22 700	23 400	22 800	22 600	23 300

4224	Trafikinformatörer m.fl.	23 700	24 900		25 300	24 900			25 300
5122	Kockar och kokerskor	24 700	23 600	23 200	23 500	23 800	22 900	22 900	23 200
5131	Barnskötare	21 500	21 800	21 400	21 100	21 600	20 700	21 700	21 700
5132	Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	25 400	24 900	24 600	24 600	25 500	24 800	24 500	25 000
5133	Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	23 800	23 500	24 100	23 400	23 400	22 400	22 500	23 500
5134	Skötare och vårdare	25 200	25 300	24 700	24 500	25 200	23 600	24 900	24 900
5139	Övrig vård och omsorgspersonal	25 800	24 400	27 900	26 200	24 900	28 000	24 500	25 300
5141	Frisörer, hudterapeuter m.fl.	22 900	24 000	26 900	24 700	24 200	24 000	26 400	23 800
5151	Brandmän	29 900	28 800	28 400	28 400	28 500	28 700	28 600	27 100
5152	Väktare och ordningsvakter	26 800	24 500		23 600	24 900	22 500	23 300	
5159	Övrig säkerhetspersonal	23 300	22 000	22 300	22 400	22 700	21 900	22 800	23 500
5224	Kioskföreståndare	22 200	20 500	20 400	19 900	21 200	19 200	21 300	20 400
6113	Trädgårdsanläggare m.fl.	23 800	23 000	22 100	22 900	24 100	23 000	23 800	23 300
6130	Växtodlare och djuruppfödare, blandad drift	25 700	23 000	25 200	23 800	22 800	21 900	23 500	
7123	Byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.	26 100	26 100	25 600	25 400	25 600	25 500	24 200	24 800
7124	Anläggningsarbetare	26 500	26 000	25 800	26 300	26 400	24 900	25 500	25 500
7129	Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	23 400	21 700	22 400	23 700	23 200	25 900	22 400	23 500
7135	VVS-montörer							26 600	26 900
7136	Installationselektriker	30 100	26 500	28 200	28 000	28 100	30 200		24 600
7137	Fastighetsskötare	24 400	24 100	23 200	23 500	24 100	22 800	23 200	23 800
7141	Målare		25 900		23 900				23 200
7143	Skorstensfejare och saneringsarbetare			26 800	31 100				
7212	Svetsare och gasskärare				24 900				
7221	Smeder	27 700							
7231	Motorfordonsmekaniker och motorfordonsreparatörer	26 100			25 500		24 700		
7233	Maskinmekaniker, maskinmontörer och maskinreparatörer	27 900	25 300	26 200	25 200	26 000	24 800	24 800	24 600
7242	Tele- och elektronikreparatörer m.fl.				23 400				
7311	Finmekaniker	25 000	24 300	25 500	25 000	26 700	24 900		23 400
7431	Skräddare, modister och ateljésömmerskor			18 300					

8160	Driftmaskinister m.fl.	28 700	26 900	27 400	27 500	26 600	27 600	27 800	26 800
8264	Maskinoperatörer, blekning, färgning och tvättning	19 000	21 400	22 900	22 600			21 500	
8321	Bil- och taxiförare	24 100	24 600	23 900	24 000	24 700	23 900	23 200	24 200
9122	Hotell- och kontorsstädare m.fl.	20 800	21 200	21 300	20 900	21 400	21 400	21 200	21 800
9130	Köks- och restaurangbiträden	21 100	21 500	21 500	21 200	21 500	21 000	21 000	21 300
9142	Vaktmästare m.fl.	22 400	22 900	23 000	22 200	22 800	21 500	21 700	22 600
9150	Renhållnings- och återvinningsarbetare	23 300	23 700		25 500	22 300	23 800	23 800	22 600
9190	Övriga servicearbetare	20 800	17 900		19 900		19 900		21 100
9310	Grovarbetare inom bygg och anläggning								21 900

Löneuppgifter från SCB är av SCB avrundade till 100-tal, totaler är beräknade före avrundning. Vid tomma rutor saknades uppgifter från SCB p.g.a. att de antingen inte är tillgängliga, att de är alltför osäkra för att anges eller att de är borttagna av sekretesskäl (SCB 2014a).

Varje läns löneuppgifter krävde separat databassökning hos SCB. SCB kunde inte presentera en tabell över alla samtidigt p.g.a. den stora mängden värden. SCB kunde inte heller presentera en tabell som gör det möjligt att för varje yrke enkelt kunna jämföra lön mellan län genom att jämföra kolumnvis, så jag har konstruerat en egen. SCB kunde inte heller presentera medelvärden, dessa beräknas av mig. För att framställa tabellen hämtades först varje läns uppgifter för sig. Detta resulterade i åtta olika tabeller. I varje tabell presenterades vilka yrken som fanns i länet samt vilken lön respektive yrke hade. Jag sammanställde sedan alla länens yrken i en och samma lista. Ur denna lista sorterade jag bort alla yrken som förekom mer än en gång. Denna lista fick utgöra en kolumn. Jag sorterade sedan yrkena efter SSYK-kod. Sedan lade jag till åtta kolumner som fick representera respektive län. Sedan följde jag min yrkeslista och för varje yrke skrev jag in vilken lön det yrket hade i de kommuner som yrket förekom i, uppgifterna hämtade jag från de första åtta tabellerna.

Förkortningar:

Sthlm:s län: Stockholms län (Stockholms kommun, Sigtuna kommun)

Jkpg:s län: Jönköpings län (Jönköpings kommun)

Blk län: Blekinge län (Karlshamns kommun, Ronneby kommun)

Skåne län: Skåne län (Svedala kommun)

Hall:s län: Hallands län (Laholms kommun)

Örebro län: Örebro län (Örebro kommun)

Vml:s län: Västmanlands län (Hallstahammars kommun)

Nb:s län: Norrbottens län (Övertorneå kommun)

Tabell 26: De övriga yrkenas löner (d.v.s. alla yrken i respektive län förutom de fyra gymnasielärartyperna) sammanfattade som ett medelvärde

Stockholms län	Jönköpings län	Blekinge län	Skåne län	Hallands län	Örebro län	Västmanlands län	Norrbottens län
32 870,53	29 500	28 889,29	30 270,19	30 247,73	29 319,77	30 006,98	29 139,33

Vid avrundning används högst två decimaler